

Камэнтары

Да першага выданьня

Дадзенае выданьне складаецца з пяцёх разъдзелаў, тэксты ў якіх друкуюцца ў хранягічным парадку. У тых выпадках, калі аўтар грунтаваў свае дасьледаваныні на ранейшых распрацоўках, іх зъмест можа нязначна пайтарацца. Адбор тэкстаў для публікацыі быў ажыццёўлены асабістым аўтарам, які да таго ж сам перагледзеў першую карэктuru гэтай кнігі.

У кнігу ўвайшлі тыя беларусазнаўчыя дасьледаваныні аўтара, якія, на яго думку, маюць навуковую вартасць. Не публікуюцца тыя тэксты, якія

— пазней сталі структурнымі элемэнтамі кніг аўтара, напрыклад, артыкул “*Czy sprawiedliwy w Sodomie?*” (Znak. № 2—3(405—406). 1989. S. 114—129.);

— у вялікай меры супадаюць зь змешчанымі ў нашым выданыні тэкстамі, як “*Stosunki polsko–biaioruskie w okresie drugiej wojny światowej*” (Znak. № 6 (409). 1989. S. 18—29) або інтэрв’ю “O braciach Iwanowskich. Z Jerzym Turonkiem rozmawia Marek J. Karp”. Znak. № 1—7 (386). S. 37—49. 1987;

— ёсьць кампіляцыямі на аснове ўперад выдадзеных публікацыяў аўтара, накшталт: Between Byzantium and Rome: On the Causes of Religious and Cultural Differentiation in Belarus // International Journal of Sociology. Vol. 31. № 3. Fall 2001. №. 3. P. 46—61. або Weisruthenien: Zweifrontenkrieg der Ideologien // Anpassung — Kollaboration — Widerstand: kollektive Reaktionen auf die Okkupation / Wolfgang Benz u.a. (Hrsg.). Berlin: Metropol, 1996. S. 191—198;

— ёсьць кароткімі рэплікамі ў дыскусіях на перыфэрыйныя навуковыя тэмы, як “*Glosa do artykułu Jurija Kiturki*”. (Гл. Кітурка Ю. Беларуская праблематыка ў творах лідара эндыцый Рамана Дмоўскага (к. XIX—п. XX ст.) // Biuletyn Historii Pogranicza. 2000. № 1. S. 7—19);

— напісаныя ў суаўтарстве манографій,

як Garbicski J., Turonek J. Biaioruski ruch chrzeńcijacski XX wieku. Siownik biograficzno–bibliograficzny. Warszawa: Polska Akademia Nauk, Instytut Slawistyki, 2003. LXXX, 519 s.

Назва кнігі — “Мадэрная гісторыя Беларусі” — паходзіць ад рэдактара. Яна была пакліканы падкрэсліць дзінне акацічнасці: па—першае, бальшыня артыкулаў у кнізе хранягічна прысьвечана падзеям эпохі мадэрнасці, перш за ўсё гісторыі мадэрнага беларускага нацыяналізму. Па—другое, асьветленая тут гісторыя Беларусі была разгледжаная з мадэрных пазыцыяў, г.зн. пры дапамозе навуковага інструментара, апарату й методалёгіі, прынятых цяпер у заходнім навуковым съвеце.

Артыкулы, якія ў арыгінале былі напісаныя на польскай мове, пераклалі Валер Булгакаў, Марыя Мартысевіч, Ганна Пазюк, Алесь Пяткевіч і Марына Шода.

На зычэньне аўтара за аснову перакладу “Беларусі пад нямецкай акупацыяй” быў узяты пераклад, зроблены Валерый Ждановіч і апублікованы ў 1993 г. менскім выдаўцтвам “Беларусь”. Пры яго падрыхтоўцы да перадруку ў яго было ўнесена колькі тысяч паправак, найперш былі выпраўленыя грубыя стылёвыя і тэрміналягічныя памылкі (між іншым, перакладчыца ўсюды пераклала польскае *naryd* як народ). Яго нельга назваць поўным: ён быў апублікованы з выпаданьнем цэлых радкоў і сказаў, без уліку разьбіўкі арыгінальнага тэксту на абзацы і сказы і бяз строгай вэртыфікацыі імёнаў (так, Язэп Малецкі ператварыўся ў Юзафа Малецкага). У шэрагу фрагмэнтаў літаральны пераклад падмяняўся апісальнай інтэрпрэтацыйным. Выявілася таксама, што рэдактары ў нібыта ліберальным 1993 г. дазвалялі сабе ідэалягічна матываваныя праўкі арыгінальнага тэксту, як, напрыклад:

Другі і трэці сказы ў кнізе:

Паводле некаторых аспектаў, яна мала

адрэзньівалася ад сътуацыі ў іншых краінах Эўропы. Гэта адносіца галоўным чынам да нацысцкіх забойстваў па ідэалагічных матывах, г.зн. зьнішчэнне габрэяў, камуністаў і іншых палітычных праціўнікаў гітлерызму (пераклад 1993 г.).

Паводле некаторых аспектаў, яна не адрэзньівалася ад сътуацыі ў іншых акупаваных краінах Эўропы. Гэта адносіца галоўным чынам да нацысцкіх забойстваў па ідэалагічных матывах, г.зн. зьнішчэнне габрэяў і палітычных праціўнікаў гітлерызму (арыгінал 1989 г.).

Апошні сказ у кнізе:

Гэтай ацэнкі не мяняе факт нацысцкага генацыду, паколькі на меншай была колькасць ахвяр сталіничыны (пераклад 1993 г.).

Гэтай ацэнкі не мяняе факт нацысцкага генацыду, бо колькасць ахвяр НКВД у саміх толькі Курапатах пад Менскам не саступае памерам эсэсаўскіх злачынстваў падчас усіх карных акцыяў у Беларусі (арыгінал 1989 г.).

Выданье забясьпечана камэнтарамі, якія належаць Алесю Пашкевічу і Анатолю Сідарэвічу. Іх пераважная частка зъмешчана бесспасярэднё ў тэксьце, рэшта, з тэхнічных прычынаў, пры яго канцы. У перакладных тэкстах шэраг цытатаў зь цяжкадаступных публікацыяў даецца ў адваротным перакладзе з польскай.

Дзе-нідзе стыль—рэдактар Раман Маладзяшын ажыццяўляў стылёвую праўку арыгінальных беларускамоўных тэкстаў, якая спэцыяльна не апісваецца ў камэнтарах. Разам з тым, шэраг аўтарскіх напісанняў (“рускі” ў значэнні “расейскі”, “існаваўшы” ў значэнні “існы” і г.д.) быў захаваны.

Гэтая кніга адрасавана тром аўдыторыям чытачоў. Першая складаецца з вучняў і настаўнікаў сярэдніх школаў, студэнтаў і выкладнікаў ВНУ. Яны знайдуць тут ня толькі веды пра факты, падзеі і асобы, якія не фігуруюць у падручніках для сярэдняй і вышэйшай школы, а таксама іх арыгінальнае тлумачэнне. Другую аўдыторыю складае

інтэлігенцыя, якая хоча ведаць гісторыю, якую не вывучаюць у савецкай і дагэтуль не вывучаюць у цяперашній школе. Напасьледак, апошнюю аўдыторыю складаюць тыя гісторыкі, якія, ня маючы доступу да сучаснай заходняй літаратуры і не валодаючы замежнымі мовамі, не знаёмыя з сучаснымі дасыльдаваннямі беларускай гісторыі. Кніга забяспечана навуковым апаратам, які дазволіць ім звязнуцца беспасярэдне да крыніцай і фактаў.

Спадзяюся, што знаёмства з новымі інтэрпрэтацыямі беларускай гісторыі паспрыяе съцвярджэнню нармальнасці беларушчыны і беларускага нацыяналізму. Для беларускага грамадзтва, якое так доўга было пазбаўлена права на сваю культурную, навуковую і палітычную памяць, гэты момант мае аб'ектыўную вартасць.

Да другога выдання

Так сталася, што першае выданье было падрыхтаванае на скорую руку, і ў ім засталіся шматлікія артаграфічныя і рэдактарскія памылкі, што выклікала горкае расчараўванье самога аўтара Юр’я Туранка.

У перавыданье было ўнесена больш за 4 тысячи правак. Між іншым па магчымасці выпраўленыя цытаты (у выпадку, калі ў першым выданні яны даваліся ў адваротным перакладзе праз польскую мову), усе выпраўленыя рэдактарскія памылкі, праведзеная правапісная ўніфікацыя, праверана разбіўка тэкстаў на абзакы.

Зноскі, абавязаныя зорачкай (*), азначаюць, што яны былі перастаўленыя з канца кнігі наперад. Яны былі пазначаныя так, каб не парушаць ужо існуючу скразную нумарацыю. Ня ўсе зноскі былі перанесеныя. Калі не было адпаведнай тэхнічнай магчымасці, зноскі, якія тлумачаць адныя і тыя ж рэаліі ў розных месцах кнігі, могуць стаяць у яе канцы.

Быў расшыраны і дапоўнены іменны паказнік.

Частку ілюстрацыяў з тэхнічных прычынаў давялося выпусціць. Ілюстрацыі расставаўленыя ў храналагічным парадку.

Шэраг нематываваных лексычных і сты-

лёвых правак пры перавыданьні быў скасаваны на карысць арыгінальных аўтарскіх напісаньняў (зродны брат — дваюрадны брат і пад.)

Удакладнены правапіс матэрыялаў на польскай, ангельскай і нямецкай мовах.

Некаторыя зноскі былі ўведзеныя ўпершыню.

Цытаты, большыя за трыватыры сказы, былі аформлены спэцыяльнym стылем.

У зносках і бібліографіі апісаныне выданьняў па магчымасці даецца арыгінальным правапісам.

Мяркуючы зь першага выданьня, кнізе наканаваная шчаслівы лёс. Яна спаткалася з дужа ёўпілым прыёмам чытачоў. Спадзяюся, што гэтае перавыданьне таксама не пакіне аматараў беларускай гісторыі абыякавымі.

Валер Булгакаў

C. 14—15. ...Яны былі па сутнасці адзінай крыніцай інфармацыі, у выніку чаго адыгралі вырашальную ролю ў фармаваньні нашых ведаў пра Івана Луцкевіча. — Аляксандра Бэрман у сваім артыкуле адносна гэтага пісала:

Туронак моцна перабольшвае, калі сцьвярджае, што пра дзейнасць Івана Луцкевіча засталіся толькі запісы яго брата Антона Луцкевіча. Нельга ж абысьці тое, што напісаў пра І. Луцкевіча ў 1920 годзе Максім Гарэцкі. Іменна тое, што гэты выдатны гісторык беларускай літаратуры, які быў асабістам і блізка знаёмы з Иванам з 1912 году, запісаў пра яго ў “Гісторыі беларускай літаратуры”, у раздзеле “Нашаніўская пара”, на 134 староніцы:

Ян Луцкевіч (1881—1919) — віленскі археолёг, родам з Менска, быў адным з самых відных дзяячоў нашаніўскай пары. Як выбітная культурная сіла ў адраджэнні і палітычны правадыр такога руху, дзе развязаў нацыянальны літаратурны было грунтам усёй працы, Ян Луцкевіч, хоць сам блізка што і не пісаў, зрабіў тым часам вялікую работу ў гісторыі нашаніўской літаратуры, быўшы ініцыятарам «Нашае Долі» і «Нашае Нівы», дабыўшы кошты на друкаваньне, гуртуючы да сябе людзей слова і жывучы зь імі адным жыцьцем.

Цём. У гісторыі ж адраджэння наогул Я. Луцкевіч мае значэнне непараўнавана важнейшае — беларускаму народу адказаў ён багаты нацыянальны музэй, які зь вялікаю пільнасцю і працаю зьбіраў праз усё жыцьцё. — А. П.

C. 15. ...непрызнаванья ў той час “не сваёй” “Нашай долі”. — А.Бэрман выказавалася наконт гэтых зайдзеніяў Аўтара наступным чынам:

Туронак засыплены намаганнямі падкрэсліць свае «сэнсацыйныя адкрыцці» і вылівае, як кажуць, з вадою само дзіця. Тому яго цверджаныі адносна падрабязнасцяў — магчыма, што несвядома — маюць характар агульнага аспрэчваньня выдатнай, інспектуючай ролі Івана Луцкевіча ў беларускім адраджэнскім руху. Узънікае ўражанье, што артыкул А. Кавала паслужыў яму нагодай, каб выказаць свае погляды на розныя справы, каб прыгадаць, што даўно пара сур'ёзна заняцца вывучэннем гісторыі Беларускай сацыялістычнай грамады, раскрыць біяграфіі яе дзяячоў. — А. П.

C. 142. ...як і ў гучным выпадку Шаптыцкіх. — падобная з Іваноўскімі сітуацыямі склалася і ў сям'і Шаптыцкіх ува Ўсходній Галіччыне, дзе этнасацыйальная структура насельніцтва нагадвала беларускую. Родныя браты Станіслаў і Раман (1865—1944) Шаптыцкія абрали сабе розныя шляхі. Станіслаў стаў польскім генэралам і ў 1919—1920 г. актыўна змагаўся за незалежнасць Польскае дзяржавы, а Раман выбраў шлях грэка-каталіцкага сівятара, стаўшы ў 1901 г. мітрапалітам (пад імем Андрэй) і фактычна духоўным лідэрам галіцкіх украінцаў. — А.П.

C. 143. ...накітталт Рэя і Каханоўскага... — Рэй Мікалай (1505—1569) — польскі пісьменнік. Каханоўскі Ян (1530—1584) — польскі паэт. Абодва яны лічацца пачынальникамі польскай літаратуры, абапертай на нацыянальным грунце. — А.П.

C. 144. ...скасаваны траўеньскай канстытуцыяй 1791 г.... — у тэксьце Канстытуцыі

1791 г. ніводнага разу наўпрост ня згадвалася Вялікае Княства Літоўскае. Аднак у ёй прысутнічалі ўскосныя згадкі, як, напрыклад, выразы “ў дзяржавах Рэчы Паспалітай”, “да дзяржаваў Рэчы Паспалітай” і г.д. Таму некаторыя аўтарытэтныя дасьледчыкі лічаць, што Канстытуцыя не касавала дзяржаўна-праўнай асобнасці Вялікага Княства Літоўскага, а праста не краналася гэтай праблемы. А 20 кастрычніка 1791 г. сенатарамі і пасламі ад Вялікага Княства Літоўскага была прынятая асобная пастанова — “Узаемнае заручэнне абодвух народаў”, якое замацавала фэдэрацыйную аснову Рэчы Паспалітай як палітычны дуалізм. Прыйняты дакумэнт съцвярджаў, што Вялікае Княства Літоўскае павінна мець “такую ж колькасць міністраў і нацыянальных пасадаў і з такімі ж тытуламі і пастановамі, як і Карона”. — *А.П.*

C. 144. ...дамова зь Пятром I 1703 г. — маецца на ўвазе абвяшчэнне генэральнай канфэдэрацыйной шляхты ВКЛ саюзу з Расей увесну 1703 г. Сама ж дамова зь Пятром I, паводле якой апошні абяцаў ваенню і грашовую дапамогу ВКЛ, была падпісаная ў 1702 г. Прадстаўнікі шляхты рашыліся на заключэнне гэтай дамовы, імкнучыся атрымаць падтрымку Расеі ў ходзе ўнутрыпалітычнай барацьбы з магнацкім родам Сапегаў, якая набыла харектар грамадзянскай вайны. — *А.П.*

C. 152. ...Уладзілава Татаркевіча, Тадэвуша Катарбінскага, Марцэля Гандэльсмана, Казімежа Саснкоўскага альбо біскупа Зыгмунта Лазінскага. — Татаркевіч Уладзіслаў (1886—1980) — польскі філёзаф і гісторык філязофіі, прафэсар шэрагу польскіх і ўсходнеславянскіх універсітэтаў; Катарбінскі Тадэвуш (1886—1981) — вядомы польскі філёзаф, лёгік, этык, аўтар шэрагу філязофскіх і этычных канцэпцый; Гандэльсман Марцэлі (1882—1945) — польскі гісторык, дасьледаваў гісторыю Польшчы сярэдніх вякоў і новага часу; Саснкоўскі Казімеж (1885—1969) — польскі палітычны і вайсковы дзяяч, адзін з арганізатораў польскага войска. У 1920-я г. быў вайсковым міністрам Польшчы, падчас другой

сусветнай вайны ў 1943—1944 г. быў галоўным камандуючым польскіх узброеных сілаў; Лазінскі Зыгмунт (1870—1932) — рэлігійны дзяяч, з 1917 г. менскі, з 1925 г. — пінскі католіцкі біскуп. — *А.П.*

C. 154. ...аднак не закранае мясцовых паноў. — гэтыя паны, мабыць, добра адчувалі свою несумяшчальнасць з Каліноўскім, калі дамагліся адхілення яго ад кіраўніцтва паўстаньнем. Тут трэба адзначыць, што і канфлікт Каліноўскага зь “бязмозглай” Варшавай “грунтаваўся выключна на розніцы падыходу да сацыяльнае праблемы”. Гэты канфлікт — і пра гэта піша Ю. Туранак — “выявіўся на ў сферы дзяржаўнага спаратаўзму беларускага, а ў сферы арганізацыйнага ўнезалежнення паўстанцлага руху на Беларусі ад “белых варшавякаў”. З пэўным правам Каліноўскага можна “зalічыць... да лічбы прадстаўнікоў беларускага аўтанамізму — у Польскай дзяржаве” (усе тры цытаты ўзятыя з: Луцкевіч А. Нарадавольцы-беларусы і іх орган “Гомон”. К 50-леццю выхаду “Гомона”. ЦБ Літ. АН: ф. 21, спр. 339). — *А.С.*

C. 161. ...i разам з Сабінай наведвала курсы Лесгафта. — маюцца на ўвазе Курсы выхавацелец і кіраўнічак фізычнай адукациі, заснаваныя ў Пецярбургу ў 1896 г. вядомым расейскім анатамам і пэдагогам П.Ф. Лесгафтом (1837—1909). — *А.П.*

C. 173. ...адрозніць беларускую лацінку ад польскага алфавіту. — гэтыя графічныя знакі захаваліся ў беларускай лацінцы да сёньняшняга дня. Наагул жа і ў пазнейшыя гады рабіліся спробы наданыя беларускаму правапісу, як лацінскому, так і кірылічному, большай адметнасці ў параўнаньні з польскім і расейскім. Так, у 1930-х г. менавіта з гэтай мэтай заходнебеларускія дзяячы сталі ўжываць пры пісаныні лацінкай літару “v” замест “w”. У 1920-х г. Я. Станкевіч пропаноўваў увесці ў беларускі кірылічны альфабет літару “k” замест “к”. — *А.П.*

C. 175. ...імкненыні БСГ і Літоўскай сацыял-дэмакратычнай партыі... — Літоўс-

кая сацыял–дэмакратычна партыя (пасля 1905 г. — Сацыял–дэмакратычна партыя Літвы) узьнікла ў красавіку 1896 г. у Вільні. Акрамя сацыялістычных лёзунгau, высоўвала патрабаваныні нацыянальнага вызвалення. — А.П.

С. 184. ...зважаючы на сваё службовае становішча... — маецца на ўвазе праца Б. Эпімах–Шыпілы ў бібліятэцы Пецярбурскага ўніверсітэту. — А.П.

С. 195. ...выходцы з Гарадзенскай і Віленскай губэрній. — паводле Яўгена Мірановіча, у тых гады з Заходнім Беларусі выехалі 1 млн. 400 тыс. чалавек (Бежанства 1915 года. Беласток, 2000. С. 8). — А.П.

С. 199. ...смаленскімі інтэрнацыяналістамі. — маюцца на ўвазе дзяячы Абласнога выкананія камітету Заходній вобласці і фронту (Аблыканкамзаху), рэзыдэнцыя якога знаходзілася ў Смаленску. — А.П.

С. 201. ...прышоў кансерватар Раман Скірмунт... — рашэнне аб стварэнні новага Народнага сакратарыяту БНР на чале з Р. Скірмунтам было прынята ў пачатку траўня 1918 г. Аднак гэты ўрад так і ня здолеў рэальна прыступіць да выкананія сваіх абавязкаў. 22 ліпеня 1918 г. быў зацьверджаны новы кабінет на чале з Янкам Серадой, які прыняў паўнамоцтвы непасрэдна ад Народнага сакратарыяту на чале з Варонкам. — А.П.

С. 205. ...стварэнніе Часовага Беларускага нацыянальнага камітэту... — Часовы Беларускі нацыянальны камітэт быў створаны ў Менску 10 жніўня 1919 г. Кузьма Цярэшчанка стаў ягоным старшынём толькі 17 кастрычніка 1919 г., а да гэтага яго ўзначальваў Аляксандар Прушынскі (Алесь Гарун). — А.П.

С. 205. ...можна атрымаць з рук Польчы. — нягледзячы на тое, што беларускія дзяячы ў той час сапраўды публічна выказваліся ў падтрымку Пілсудзкага, нельга адзначыць, што яны безаглядна паверылі яго

абязаньням. Паводзіны беларусаў у значнай ступені вызначаліся тагачаснай палітычнай каньюнктурой. Добрахарактарызуе становішча ліст аднаго з найактыўнейшых у той час беларускіх дзяячоў Антона Аўсяніка да Антона Луцкевіча:

З палякамі ... дагаварыліся, каб яны ... далі 1 мільён марак. Усё гэта добра, але ці добра мы робім, што бяром ад іх гроши тады, калі нашыя адносіны яшчэ не выясняныя... Што рабіць, як тримацца з палякамі?.. Думаю, што з палякамі трэба абавязкова зараз жа згаварыцца аб нашай нацыянальнай арміі... Можна зь імі гаварыць і аб фэдэрацыі, — трэ ісьці на кампраміс, памятаючи адно — усё мы робім для незалежнасці Беларусі. Камень за пазухай трэба тримаць...

Сам жа Луцкевіч, паводле пазнанія съведчання Б. Тарашкевіча, ацэньваў становішча такім чынам, што

балшавікі ў Рasei ўладу не ўтрымаюць, што ў рэшце рэшт пераможа чорная рэакцыя, а ў адзінай непадзельнай Рasei калчакоў і дзянікіных ня будзе нават і мовы пра цярпімасць да беларускага нацыянальнага руху, што хоць і нельга верыць адозве Пілсудзкага, аднак, чым далей палякі прасунуцца на ўсход, тым лепш і для беларусаў, таму што вымушаныя будуть ісьці на саступкі... нарэшце, пры канчатковым усталяваныні межаў на ўсходзе вырашальную ролю будуть адыгрываць вялікія дзяржавы. — А.П.

С. 210. ...з супольным краёвым соймам у Вільні. — гэта была карыкатура на канцепцыю Канфэдэрацыі Вялікага Княства Літоўскага 1915—1916 г., у якой ніякай польскай тэрыторыі не прадугледжвалася. — А.С.

С. 285. ...былі ўзгодненыя яе праграмныя палажэнні і організацыйная структура. — Гданьская канфэрэнцыя сталася толькі першым крокам да стварэння Беларускай сялянска–работніцкай грамады. На ёй сапраўды абмяркоўваліся пытаныні будучай праграмы і організацыйнай структуры БСРГ, але канчатковага рашэння тады прынята не было. Першы практэкт праграмы БСРГ мала

рэзьніўся ад праграмы кампарты і таму быў адхілены. Канчатковы праект быў падрыхтаваны Браніславам Тарашкевічам і прыняты толькі 12 траўня 1926 г. Пытаньне ж аб характары Грамады як легальнай арганізацыі абміяркоўвалася падчас III канфэрэнцыі КПЗБ у студзені 1926 г. Там было прынята рашэнне, што БСРГ стане не нацыянальны беларускай, а тэрытарыяльнай арганізацыяй — г. зн. адкрытай для прадстаўнікоў іншых нацыянальнасцяў, якія жылі на тэрыторыі Заходняй Беларусі. — *А. П.*

C. 286. ...Увесну 1926 г. пры яе вызначальнымі узделе была створаная новая палітычная партыя — Беларускі сялянскі саюз. — Беларускі сялянскі саюз быў заснаваны пасламі польскага сойму Фабіянам Ярэмічам і Васілём Рагулем яшчэ ў лістападзе 1925 г. Вясной (дакладна — сакавіком) 1926 г. датуецца толькі дасягненне паразуменія лідэраў БСС зь беларускімі хадэкамі аб сумеснай палітычнай дзейнасці. — А. П.

C. 287. ...выдашы ў міжваеннную пару ўсяго 3 кнігі на беларускай мове. — Выдавецкую дзейнасць КПП і КПЗБ Аўтар ацаніў заўлішне сціпла. Насамрэч камуністычных выданьняў на беларускай мове ў міжваеннай Польшчы было выдадзена значна больш за 3. Пра гэта съведчаць, прынамсі, навыкарыстаныя аўтарам пры падрыхтоўцы сваёй працы бібліографічныя дадаткі да “Інфармацыйных бюлетэняў Камісіі па вывучэнні Заходняй Беларусі пры Беларускай акадэміі навук”, што выдаваліся ў 1930—я г., у нумарах якіх за 1934—1935 г. ёсьць згадкі, напрыклад, пра наступныя беларускамоўныя выданьні:

1933

Кнорын В. Барацьба за заваяванье рабочай моладзі (Прамова на Пленуме ВК КІМ 22 сінтября 1932 г.). — Вільня, 1933.

Новыя зрухі ў сітуацыі і завастрэнне класавых баёў у Польшчы (рэзалюцыя ЦК КПП). — Вільня, 1933.

Супроць імпэрыялістычнай вайны. — Вільня, 1933.

VI з'езд КПП. — Вільня, 1933.

Эмко. Пытаньне камсамола Заходняй Бела-

руси. — Вільня: Выдан. ЦК КСМ ЗБ, 1933.

1934

Варановіч Насця. Заможнае жыщё калгаснікаў у большавіцкіх калгасах. — Вільня, 1934. — 31 с.

1935

Аб калгасным статутце заможнага і культурнага жыцця. — Вільня, 1935. — 48 с.

Да VII Конгрэса Комінтэрна. Ад развольваючайся стабілізацыі да другога тура рэволюцый і войн. — Вільня, 1935. — 55 ст.

Дзімітроў Г. Наступленне фашизма і задачы Комуністычнага Інтэрнацыянала ў барацьбе за адзінства рабочага класа супроць фашизма. — Вільня, 1935. — 152 с.

За широкі народны фронт працоўнага маладога пакалення Заходняй Беларусі. — Вільня, 1935. — 22 с.

Ленскі Ю. За супроць-фашистскі народны фронт у Польшчы. — Вільня, 1935. — 48 с.

Рэзалюцыя VII сусветнага кангрэса Комуністычнага Інтэрнацыянала. — Вільня, 1935. — 46 с.

Несумненна, такіх камуністычных выданьняў можна выявіць куды болей (сярод іншага іх рэкламаваныне работалася і ў афіцыйным пэрыёдыку КПЗБ “Бальшавік”). Пераважная большасць тэкстаў паралельна выдавалася і на іншых мовах — польскай, расейскай, украінскай, ідыш. Належыць таксама адзначыць тое, што, нягледзячы на пазначэнне Вільні ў якасці месца выданьня, насамрэч згаданыя брашуры зь сярэдзіны 1920-х г. выдаваліся ў Менску і на тэрыторыю Заходняй Беларусі дастаўляліся нелегальнымі шляхамі. Пра гэта адкрыта пісаў у выразанай савецкай цэнзурай частцы сваіх мэмуараў “Дела и люди КПЗБ” вядомы заходнебеларускі камуністычны дзяяч Мікалай Арэхва:

Выданыні менскай рэдакцыі [КПЗБ] пазначаліся: «Выдавецтва ЦК КПЗБ. Вільня». Усе яны выходзілі на тонкай, мяккай, так званай рысавай паперы, адмыслова купленай за мяжой. Брашуры аб’ёмам былі маленькія, вагой лёгкія і ўтрымлівалі шмат тэксту. Рас-

паўсюджаць, хаваць і захоўваць такія выданыні было лягчай, чым тыя, якія выдаваліся на простай цвёрдай паперы.

Акрамя таго, Арэхва съведчыў, што “асобныя брашуры для кансьпірацыі маскіраваліся бяскрыўднымі назвамі. Напрыклад: Зборнік задач па фізыцы для 8 — 10 кляс” (цытуецца паводле: Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусі. Ф. 4683. Воп. 3. Спр. 1123. А. 162—163).

Факт выданыня гэтых брашур не на тэрыторыі Польшчы мог бы стаць падставай для неўключэння іх Аўтарам у агульны съпіс, па аналогіі з брашурамі з фіктыўнымі выходнымі звесткамі, выдадзенымі беларускімі эсэрамі ў пачатку 1920-х г. Аднак у такім выпадку неапраўданае фігураваныне ў съпісе кніжак А.Гарадоцкага “Як Беларуская Хадэцця гандлюе крывёю рабочых і сялян” і А.Віленчука “Супраць расправы акупантаў над Б. Тарашкевічам” — іх выданыне наўрад ці адбывалася ў месцы, адрозным ад астатніх камуністычных літаратур. — *А. П.*

С. 287. ...выдавецкая дзеянасць группы Луцкевіча пачала імкліва занепадаць. — Нягледзячы на гэта, уплыў актыўнай выдавецкай дзеянасці Луцкевіча ў 1920-я г. адчуваўся ў Заходній Беларусі і ў наступныя гады. Адна з камуністычных актыўістак пасыля вывучэння настрою беларускага насельніцтва на Наваградчыне ў 1934 г. у сваёй спрабаздачы пісала:

Што датычыць груп беларускай санацыі (Т[аварыства] Б[еларускай] А[светы]), то мне з такімі групамі на Наваградчыне не давялося сутыкнуцца і нібыта на Наваградчыне іх няма. Нягледзячы на гэта, уплыў Луцкевіча вельмі вялікі. [...] Гэты ўплыў ідзе на Наваградчыну праз розныя каналы. Напрыклад, на Наваградчыне ёсьць вельмі шмат розных ранейшых кніжак, накшталт хрэстаматыяў для старэйшых, усемагчымых беларускіх песьняў, календароў, беларускіх сьвятаў і г. д. Усё гэта прасякнута самым яскравым беларускім шавінізмам; па Наваградчыне ходзіць яшчэ да гэтай пары лекцыі Луцкевіча аб літаратуре, якія ён чытаў у Вільні яшчэ з часоў 26

году, калі гэта ўсё было прасякнута духам пэўнага прасаветызму. Я чытала адну такую кніжку, дзе ён піша пра Вільню, калі быў вывешаны на замку чырвоны сцяг, дзе ён гэта апісвае як сымбал і да т. п. [...] Цэлы шэраг песьняў старых беларускіх пісьменьнікаў, усялякія календары, на якіх напісаныя лёзунгі нацыянальнай еднасці, усялякага кшталту беларускія партрэты — усё гэта ходзіць па Наваградчыне (цитуецца паводле: Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусі. Ф. 242-п. Воп. 1. Спр. 390. А. 292). — *А. П.*

С. 303. ...*Станіслаў Станкевіч разъясняціў сваю кнігарню, перавезеную з вуліцы Завальной, і кіраваў ёй ад уласнага імя.* — У бягучым рэфэраце польскай палітычнай паліцыі аб дзеянасці беларускіх арганізацый у 1926 г. зъмяшчаецца трохі іншая вэрсія гэтых падзеяў:

Кс. Станкевіч заявіў, што ён ня можа супрацоўнічаць у распаўсюджаныні сярод народу такіх газэтаў, як выдаваная Беларускай сялянска-работніцкай грамадой “Беларуская Ніва”, і таму загадаў, каб загадчык беларускай кнігарні (вул. Завальная, № 7) Станіслаў Станкевіч больш не прадаваў “Беларускай Нівы”. Тады Рак-Міхайлоўскі, Астроўскі і Тарашкевіч адчынілі для Беларускай сялянска-работніцкай грамады асобную кнігарню на вул. Астрабрамскай у доме № 1 і звольнілі Ст. Станкевіча.

Апошні, страціўшы пасаду, пры дапамозе кс. Станкевіча адчыніў трэцюю кнігарню на вул. Астрабрамской, № 2.

Такім чынам, у Вільні, замест адной, як раней, існуюць адразу тры кнігарні, бо на Завальной, № 7 кс. Станкевіч адчыніў яшчэ адну пад назвай “Кгуніса”

(цитуецца паводле: Беларускі дзяржайны архіў-музэй літаратуры і мастацтва. Ф. 3. Воп. 1. Спр. 195. А. 19). — *А. П.*

С. 304. ...*паказынік павялічыўся б да каля 1 пазыцыі на чытача...* — Гэты паказчык безумоўна ўзрос бы, калі б улічваць беларускамоўныя камуністычныя пралагандысцкія выданыні, пра якія вялася гаворка

раней. Яны часта выдаваліся вялікімі накладамі і, нягледзячы на пазначэнье (для кансьпірацыі) цэнаў, распаўсюджваліся сярод насельніцтва бясплатна. — А. П.

С. 307. ...рукапіс якога трапіў у бібліятэку Беларускай акадэміі навук у Менску. — Картатэка на беларускіх дзяячоў, складзеная Адольфам Клімовічам, сёньня захоўваецца ў ягоным асабістым фондзе ў аддзеле рукапісаў Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Я. Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі: фонд 5, воліс 1, адзінкі захаваньня 1, 2. — А. П.

С. 322. ...рэцэнзэнт падаў сьпіс кніг, якія не паказаныя ў Дадатку... — У сьпісе, складзены Андранікам Антанянам, увайшлі наступныя выданьні:

1921

Лёсік Я. Нашая крыніца. — Вільня: I, Беларуская школьнай рада, друкарня “Віленскага выдавецтва”, 1921. — 107 с.

Краўцоў М. Рада Беларускай Народнай Рэспублікі. — Вільня: V, “Беларускі Звон”, друкарня Б. Клецкіна, 1921. — 32 с.

Краўцоў М. Усебеларускі Зьезд 1917 г. — Вільня: “Беларускі звон”. Друкарня Б. Клецкіна, 1921. — 32 с.

1922

Смоліч Аркадзь. Географія. ч. II. Выд. 2-е. — Вільня: Віленскае беларускае выдавецтва Б. Клецкіна, 1922. — 367 с.

1923

Манцэвіч М. Як залажыць спажывецкі коопэратыв. — Вільня: Друк Я. Левіна, [пасыльня 1923]. — 14 с.

1926

Stankiewi A. Pramova Pasia ks. Ad. Stankiewiua u Sojmie 24.IX.26. — [Вільня]: V, Bieiaruskaja drukarnia imia Skaryny, 1926. — 16 s.

Гарэцкая Л. Родны Край. Першая пасылька лемантара кніжка да чытаньня. Выд. 4-е. — Вільня: Беларускае выдавецтва таварыства, Беларуская друкарня імя Францішка

Скарыны, 1926. — 95 с.

Прамовы дэпутатаў соймавага клубу Беларускае сялянска–работніцкае грамады. — Вільня: Друкарня “Левін і сын”, 1926. — 83 с.

Прамовы дэпутатаў соймавага клубу Беларускае сялянска–работніцкае грамады. друкарня “Левін і сын”, 1926. — 50 с.

1927

Гарэцкая Л. Родны Край. Трэцяя і чацвертая пасылька лемантара кніжка да чытаньня. — Вільня: Таварыства Беларускае Школы, Друкарня Клецкіна, 1927. — 208 с.

Закон аб выбарах да гмінных самаўрадаў. — Вільня: Цэнтральны Беларускі Нацыянальны Выбарны камітэт на Віленшчыну і Наваградчыну, друкарня Яна Баеўскага, 1927. — 16 с.

1928

Катэхізм для сяброў Царквы Мэтадыстаў, зъмяшчаючы збор хрысьціянскіх дактрынаў. — Вільня: Місія Мэтадыстаў, друк Я. Левіна, 1928. — 120 с.

1929

Беларускія (крыўіцкія) казкі / Я. Станкевіч. — Вільня: Друкарня «Lux», 1929. — 48 с.

Bieiaruskija relihiijnaja riešyńi. Выданы на правох рукапісу. — Вільня: Беларуская друкарня імя Ф. Скарыны, 1929. — 23 с.

Мэморыял Беларускага пасольскага клубу ў Лігу Народаў. — Вільня: Беларускі пасольскі клуб, Беларуская друкарня імя Ф. Скарыны, 1929. — 8 с.

1930

Рай на зямлі. — Наваградак: Беспарцейныя Блён спаўпрацы з Урадам, Друкарня Wydziaiu Powiatowego w Nowogrydku, 1930. — 24 с.

1933

Машара М. Вось тут і зразумей. Драматычны абрэзок у 2-х адслонах. — Вільня: Таварыства Беларускай Асьветы, Друк Я. Левіна, 1933. — 29 с.

1934

Маршалак Язэп Пілсудскі ў Вільні й на

Віленшчыне. — Вільня: Выдавец “Dziennik UrzNadowy”, Друк Я. Левіна, 1934. — 96 с.

1935

Хвялоўскі З., Шайер В., Тарскі А. Геомэтрыя. Падручнік для III клясы гімназіі / Пер. Р. Астроўскага, (на правоах рукапісу). — Вільня: Выданьне беларускай філіі дзяржаўнае гімназіі імя Ю. Славацкага, 1935. — 164 с.

Зыдлер І. Геомэтрыя. Падручнік II клясы гімназіі. — Вільня: Выданьне беларускай філіі дзяржаўнае гімназіі імя Ю. Славацкага, 1935. — 62 с.

1936

Аўэрбах М. і Дамбровскі К. Слоўнік да Disce Latine. Падручнік для II кл. гімназіі /Пер. Анцукевіча М., (на правоах рукапісу). Вільня: Выданьне беларускай філіі дзяржаўнае гімназіі імя Ю. Славацкага, 1936. — 44 с.

Кіта Б. Трыгонамэтрыя. Падручнік для VII і VIII клясаў гімназіі. Компіляцыя па Златчынскаму і Войнову. — Вільня: Выданьне беларускай філіі дзяржаўнае гімназіі імя Ю. Славацкага, 1936. — 119 с.

1937

Наљаја прaca. Padruinaja knižka dla trejciaje klasy raiatkowych školač. — [Львоў]: Pacstwowe wydawnictwo księg, Druk Towarzystwa Naukowego im. Szewczenki, 1937. — 160 s.

Нречнік bieiaruskich narodnych pieňniciach. — Wilnia: Narodnaja Knihnica, I, 1937. — 32 s.

1939

Дубоўка У. I пурпуровых ветразей узві-

вы. — Вільня: Калосьсе, Беларуская друкарня ім. Ф. Скарыны, 1939. — 31 с.

Інж. В. Б. Сакрэт Ураджаю, або якім насенънем засяваць і як яго на сяўбу загатаўляць / Пер. А. К. — Вільня: Выданье “Самапомачы”, 1939. — 46 с. — A. P.

С. 441. ...праваслаўных вяльможаў (Астроскага, Хадкевіча і іншых) да ўдзелу ў Радзе ВКЛ. — Аўтар абыходзіць тут як прывілеі 1432 і 1434 г., так і той факт, што праваслаўныя княжаты і паны (Алелькавічы, Лугвенавічы ды інш.) бралі рэальны ўдзел у кіраваньні дзяржаваю і ў XV ст. — A.C.

С. 450. ...нашыя хвалёныя адраджэнцы XIX ст.... — хвалёнымі беларускімі адраджэнцамі аўтар называе В. Дуніна-Марцінкевіча і Ф. Багушэвіча. Першы зь іх вёў польскую школку, а другі рупіўся пра адкрыццё польскіх школак (гл. артыкул “Генэза і аўтарства першага беларускага лемантара”). — A.C.

Іменны паказынік*

- а–н–а гл. Луцкевіч, Антон
А.В. гл. Германовіч, Язэп
А.К. 858
А.К. гл. Кастравіцкі, Амброжы Самуэль
А.П. гл. Пашкевіч, Алесь
А.С. гл. Сідарэвіч, Анатоль
Абдзіраловіч, І. гл. Канчэўскі, Ігнат
Абіхт, Рудольф 521, 528
Абрамава, Надзея 620, 622, 702, 707, 708, 709
Абрамовіч, Антон 94, 95
Абрамовіч, Вітальд 210
Абрамовіч, Людвік Кароль 22, 23, 28, 222
Абрамовіч, Мар’ян 20, 22—24, 27—29, 57, 156, 450
Абрамоўскі, Эдвард 22
Абрамчык (дзяв. Ляўковіч), Ніна 346, 350, 353, 359—361, 366, 367, 371
Абрамчык, Мікола 327—329, 345, 346, 366, 536, 693
Абрамчыкі 330, 359, 365
Абрантовіч, Фабіян 209, 295, 306, 313, 315, 395—397, 399, 400, 419, 453, 457, 463, 685
Абрэмбская—Яблонская, А. 756, 791
Абэль 572
Авуля—Кандрацкая (Ястшэмская), Ванда 809
Агінскі, М.К. 144
Адамовіч, Алесь 512, 833
Адамовіч, Антон 247, 339, 346, 355, 359, 365, 366, 381, 428, 489, 605, 628, 636
Адамовіч, Вячаслаў 97, 293, 304, 305, 310
Адамчык, Браніслава 785
Адамчык, Вячаслаў 58
Адважны, Вінцук (Advañny, V.) гл. Германовіч, Язэп
Аер, А. (Ajér, A.) 298, 321
Ажшка (Арэшчыха, Ожшко), Эліза (Охелько, E.) 121, 127, 128, 187, 212, 292, 312, 315, 792
Аквінскі, Тамаш 402
Акінчык 536
Акінчыц, Фабіян 288, 297, 298, 301, 306, 316, 318, 320, 330, 341, 357, 360, 365, 373—382, 470, 529—531, 534—536, 578, 579, 581, 618, 620, 639—641, 703—705
Акінчыц, Эмілія (маці Акінчыца Фабіяна) 373
Акінчыц, Ян (бацька Акінчыца Фабіяна) 373
Акула, К. 494, 512
Аладаў, Мікалай 753
Александровіч гл. Найдзюк, Язэп
Александровіч, Сыцяпан (Сыцяпан Хусейнавіч) 11, 21, 24—26, 47, 48, 111, 115, 116, 120, 125, 126, 181, 186, 258, 281, 301
Александроўская 161
Алелькавічы 858
Альбрэхт, К. 357
Альбэртовіч, Ядвіга 785
Альвёрдэн 645
Альгерд (літоўскі князь) 401
Альгердзіч, Г. гл. Адамовіч, Антон
Альтберг, Ганна 171
Альтберг, Люцыян 35, 171, 172, 266
Альтберг, Мар’ян 172
Альтберг, Паўліна 171
Альтберг, Эма 232
Альтбергі 21, 50, 171
Альхоўскі, Я. (Alchovski, I.) 288, 298, 317
Альшэўскі, Юзаф 787
Аляксандар I 144, 444, 733
Аляксюк, Павал 95, 194, 526, 822
Алясьюк, Лявон 786
Аляхновіч, Б. 302
Аляхновіч, Іван 688
Аляхновіч, Францішак 95, 204, 208, 238, 284, 292, 298, 299, 301, 306—310, 320, 341, 342, 349, 359, 365, 366, 519, 533, 628, 688—691
Аманкоўская, Ф. (Omaskočka, F.) 295, 322
Амбразіявічус, Ёзас 536
Анапрыюк, Павал 784, 785
Анапрыюк, Хвядора (Тадора) 762, 786
Андрусевіч, Іван 26
Андрэс, Уладзіслаў 306, 669, 713, 838
Аніська, Дамінік (Apіńko, D.) 295, 306, 318, 319
Аніськовіч, Казімер 396
Анішчук, Ян 786, 787
Аношка, Вацлаў 423, 435
Антаніна (дачка Рылы—Быкоўскага Юр’я Андрэевіча) 147
Антанян, Андранік 857
Антасюк 787

* У гэтым паказыніку адлюстраванае толькі такое напісаныне імёнаў, прозвішчаў і ініцыялаў, якое было засведчана ў гэтым выданыні. — Рэд.

- Антасюк, Лідзія 786
 Антасюк, Ціхан 786
 Анусеўіч 97
 Анхімюк, Зянон 762
 Анцукевіч, М. 858
 Апанас (маскаль) 85
 Апанас К. гл. Чарноцкі, Напалеон Казімер
 Арабей, Лідзія 32
 Арген, Ціна гл. Дабрынская, Зоф'я
 Арлоў, З. 344
 Арлт, Фрыш 667, 669, 671
 Арнольдзіха (Арнольдава) (дзяв. Альтбэрг), Марыя 21, 35, 50, 141, 171, 232, 266
 Аropol, М. 799—801, 813, 814
 Арон, Іцка 105
 Арсеньева, Наталья 95, 293, 306, 311, 338—340, 349, 354, 359, 364, 366, 371, 628, 686
 Артымовіч, Надзея 790, 797, 798
 Арціхоўскі, Раман 778, 787
 Арэхва, Мікалай 856
 Асака, Банадысь гл. Цётка
 Асіна, Антош гл. Іваноўскі, Вацлаў
 Асмалоўскі, Ежы 209, 260
 Асоўскі, Альберт 694
 Асташэвіч, Уладзімер 786
 Астрамовіч, Аляксандар 294, 304, 305, 309, 316, 452—456
 Астроскі 441, 858
 Астроўскі, Радаслаў 67, 68, 89, 101, 102, 189, 230, 235, 248—250, 262, 263, 276, 288, 290, 291, 306, 309, 310, 314, 315, 331, 341, 377, 470, 475, 481, 482, 486—497, 499, 500, 512, 537, 555, 556, 558, 577—581, 604, 616, 618, 623, 631, 641, 642, 653—663, 665—672, 684, 687, 703, 707, 711, 815, 856, 858
 Асьвенцімскі 96
 Аўгуст III 147
 Аўдзей В. 312
 Ахманскі, Ежы (Ochmacski. J.) 405, 407, 418
 Аўэрбах, М. 858
 Ахрыменка, П. 30
 Ачарот, М. 103
 Б.Л. гл. Пачобка (Пачопка), Баляслаў
 Бабко, Марыя 788
 Бабкоў 378, 379
 Баболя, Андрэй 452, 455
 Баброўскі, А. (Babroўski, A.) 288, 301, 318, 319
 Баброўскі, Міхал 732
 Баброўскі, Павал Восіпавіч 444, 734
 Бабянскі, Аляксандар 824
 Багародзкая, Наталья 786, 787
 Багдановіч, Вячаслаў 103, 226
 Багдановіч, Ірына 453
 Багдановіч, Максім 52, 89, 125, 171, 192, 294, 311, 355, 356, 799, 800, 813
 Багдановіч, Янка (Ян) 284, 286, 306, 384
 Баговіч, Мікола 396, 400
 Багроўская, Г. 756
 Багрым, Паўлюк 122, 188
 Багушэвіч, Францішак (Ванільеві, Francіšak) 20, 31, 34, 40, 41, 52, 57, 106, 111, 117, 118, 121, 124, 127, 133, 140, 154, 156, 158, 165, 167, 169, 183, 184, 187, 266, 294, 299, 307, 430, 311, 315, 316, 450, 461, 858
 Багушэвічы 146
 Багушэўскі, Сыцяпан 20, 21, 49—52, 64, 169, 170, 250, 258, 260, 266
 Багушэўскія 169, 253
 Бадунова, Палута 96, 196, 821
 Баена, Марыя 776, 777, 780, 786, 787
 Баена, Ян 776, 786
 Баёўскі, Ян 312, 320, 321, 857
 Бажанаў 319
 Базылюк, Марыя 123
 Байкоў, Мікола 337, 365, 366, 708
 Бакач, Пётар 327, 328, 347, 349, 360, 362, 365, 367
 Бандарчук 97
 Банусяк, У. 494, 513
 Банчкоўскі 452, 453, 455
 Баравік, Кірыла 762, 770, 786
 Барадзюля, Язэп 461
 Баран, С. 823
 Баранецкі 148
 Барановіч, Ганна (маці Барановіча Генрыха) 703
 Барановіч, Генрык 378, 380, 381, 703—706, 708—711
 Барановіч, Уладзіслаў (бацька Барановіча Генрыха) 703
 Бараноўская, Наталья 762
 Барботка, Яўгенія 786
 Барковіч, Л. 759, 760
 Баркоўскі, С. 288, 298
 Барнэт, Уладзімер 832
 Бароўскі, А. 433, 534
 Барскі, Алесь гл. Баршчэўскі, Аляксандар
 Барташук, Хілімон 821
 Барташэвіч, А. 791
 Барткевіч, Баляслаў 346, 365, 367
 Баршчэўскі, Аляксандар 725, 756, 789, 835
 Барывой (Буравой), Саўка гл. Зямкевіч, Рамуальд
 Барэцкі, Хведар 345

- Басевіч, Станіслава 787
Батура, Сыцяпан (Баторы, Стэфан) 253, 255, 283,
288, 306, 384, 396
Баўэр 566
Бах, С. 298, 301 311
Бахар, Васіль 759, 761, 784
Бахаркішка (Bachorkywna), Марыя 785
Бах-Зялеўскі, Эрых Юліюс Эбэргард фон дэм 487,
548, 566, 610, 614, 615, 617, 627—630
Бахоўскі, Антон 784
Бахт, Р. 691
Бацюшакаў, Пампей Мікалаевіч 443
Бацянскі (віленскі ваявода) 399
Башкір, Я. гл. Пачопка, Ян
Белаказовіч, Васіль 11, 792
Беларус, П. гл. Яленскі, П. 125, 192
Беларуская Мурашка гл. Карчэўская, Вера
Бендрыйк 97
Бень, Адам 483
Беразовец, Аляксандар 786
Беразоўскі, Язэп 378
Бербецкі 105
Берднік, Янка 96, 97
Берут, Баляслаў 237, 238, 250, 803, 817
Біанкі (Біянкі), Віталь 294, 316, 318
Біблія, Юлія (Ю.І.) 41, 53, 181
Бізэ, Ж. 238, 366
Більдзюковіч, Адам 102, 103, 284, 299, 306, 311
Біндзюк, Ігнат 194
Бірыла, М. 725
Блакітны, В. 341
Блок, Аляксандар 294, 311
Бобіч, Ільдэфонс (Bobін, I.) кс. 89, 280, 295, 304,
307, 308, 340, 365, 367, 452—455
Богуш, Францішак 785
Богуш-Сестранцэвіч 402
Бойдацкі, З. гл. Найдзюк, Язэп
Бок, фон 542, 594
Бондарф 629, 630
Борман, Марцін 564
Брант 627, 629
Браславіч, П. 292, 302, 311
Браўхіч, фон 595
Бройтыгам, Ота 513, 561, 597—599, 627, 646, 670
Броўка, П. 715
Бруноўскі, П. 343
Брыж, Язэп 784
Брыкс 773
Брыль, Я. 512, 715, 833
Брээр 629
Брэжго, Б. 318
Будзька, Францішак 451—456
Будзька, Эдварт 196, 314, 463
Будкевіч, К. 463
Будны, Сымон 143, 442
Бужынскі, Галіна 787
Бужынскі, Антон 787
Бузак, Сяргей 378, 379
Бузук, Галіна 709
Буйвал, Павал 698
Буйла (Буйло), Канстанцыя 122, 124, 125, 187, 188,
192
Буйніцкі, Ігнат 88, 195
Булак 622
Булгак, Пётра 238
Булыгін 97
Бумажкова, Тацяна 684—687
Бурачэўскі, Вітальд 552
Бурбіс, Аляксандар 17—19, 21, 30, 44, 52, 55—58,
62, 63, 161, 165
Бурbonы (гішпанскія) 268
Бурсевіч, М. 301
Бурш, Яша 834
Бурыла, Тодар 777, 787
Бусел, С. 288, 306, 317
Бусловіч, Ю. 714
Буткевіч, Адольф (бацька Буткевіча Вітальда) 250
Буткевіч, Барбара 250
Буткевіч, Вітальд 229, 230, 236, 237, 244, 250, 472, 580,
640, 661
Буткевіч, Марыя (маці Буткевіча Вітальда) 229
Бух, Вальтэр 564
Бухарт 669, 671
Бухалаў 624
Бухгольц 820
Буцько, Кацярына Маркаўна 814
Буш (маршал) 645
Буш, Джордж 272
Бушман 566
Быкаў, Васіль 223, 632, 681, 691, 833
Быкоўскія 147
Быліна, Янка (Bylina, J.) гл. Семашкевіч, Ян
Бычкоўскі, Адам 687
Бычкоўскі, Антон 452
Бэк, Юзаф 529
Бэкер (друкар) 309, 310, 312, 313,
Бэкер, Е.Е. (камісар Менску) 497, 498, 566, 660,
664, 667
Бэлямі, Э. 298, 301
Бэндзеха 521, 821

- Бэргер, Готлаб 488, 489, 495, 511, 586, 600, 614, 617, 627, 629, 643, 644, 646, 659
 Бэртман, Аляксандра 14, 16, 123, 188, 323, 757, 852
 Бэрнард гл. Буткевіч, Вітальд
 Бэта, Генрык 121, 128, 187, 452—454, 456, 457—459
 Бэтман Гольвэг, Тэабальд фон 516, 517
 Бэхтальдсгайм 573
 Бядрыцкі 378, 379
 Бядуля, Зымітрок 122, 124, 127, 187, 188
 Бялькевіч, Іван 92
 Бяльцова, Аляксандра 343, 352
 Бярозка (Берозко), Генрык гл. Бэта, Генрык
 В.А. гл. Германовіч, Язэп
 В.Б. 858
 В.М. гл. Карчэўская, Вера
 Ваг (Vah) гл. Гадлеўскі, Вінцук
 Вагнэр (доктар) 535
 Вагнер, Ё. 309
 Вазіла, А. 691
 Вайніловіч (Войніловіч), Эдвард 114, 115, 145, 180
 Вайніловіч (дзяв. Туронак), Фартуната 82, 84—88, 90, 105, 107
 Вайніловіч, Рычард 86
 Вайнэр, Мэнахім 65, 175
 Вайтовіч, Ян 777, 778, 787
 Вайтчатак, Войцех 785
 Вайтчатак, Ядвіга 785
 Вакар, Нікалас 486, 504, 513, 547, 554, 577, 582
 Валасовіч 23
 Валасэвіч, Браніслаў 536
 Валейка, Антон 18, 46, 161
 Валейка, Вінцук (Вінцэнт) 18, 33, 46, 116, 119, 161, 181, 185, 250, 265
 Валейка, Марк 33, 141
 Валейка, Станіслаў 161
 Валкавыцкі, Аляксандар 728, 729, 784, 821
 Валкавыцкі, Георгі 809
 Валкавыцкі, Канстанцін 821
 Валкавыцкі, Юрка 11
 Валконскі, Пётар Міхайлавіч 432
 Валодзьскі, А. 124, 128
 Валошын, Павал 806
 Варава, А. 681
 Варановіч, Насця 855
 Варонка, Язэп 201, 271, 374, 524, 854
 Васіленя, Аляксей 284, 299, 306, 313, 314
 Васілеўскі (кіраўнік Браслаўскага павету ў 1942 г.) 591
 Васілеўскі, Антон 284, 306, 313, 321
 Васілеўскі, Д. 691
 Васілеўскі, Леан 21, 52, 77, 170, 171, 208, 209, 211, 250, 260, 591
 Васілеўскі, У. 209
 Васілеўскі, Ян 103, 293, 311, 312
 Васілек, М. гл. Касцюлевіч, Міхась
 Васілюк, Базыль 786
 Вацэціс, Я. (Vatzetis, Ioakim) 72
 Вашчак—Гірэй, Яніна, 787
 Ваявидзкі, С. 209
 Ваячэк, Рафал 797
 Ваячэк, С. гл. Ваячэк, Рафал
 Верабей, Канстанцін 788
 Вераміевіч, Ільля 786
 Верас, Зоська 95, 96, 119, 185, 191, 195, 198, 255, 284, 298, 305—307, 310, 313, 329, 330, 360, 422, 480, 809, 811
 Верас, І. 770
 Верас (Верес), Усевалад 329, 330, 350, 359, 376
 Вершак, Надзея 785
 Ветрагон, Ляўон гл. Германовіч, Язэп
 Відэршаль, Людвік 468
 Вілянчук, А. 298, 318, 856
 Вільгат, Альбіна 784
 Вільгельм II 201, 271, 525, 526, 684
 Вільчынскі, Ул. 792
 Вінцкі, Алесь 374, 378, 665, 692
 Віславух, Севярын 291
 Вітан, Кветка гл. Мёнке, Юліана
 Вітан—Дубейкаўскі, Ляўон 103, 108, 109, 196, 204, 226, 251, 385, 397
 Вітас, Вінцэнты 729
 Вітаўт Вялікі 146, 297, 316, 848
 Віткоўская, Юлія 776, 784
 Вітушка, Міхал (Міхаіл) 217, 230, 671
 Віхурскі, Вінцэнты 88
 Віцьбіч, Юрка 346, 350, 359, 364, 367
 Вішнеўская, Ганна 820
 Вішнеўскі, Мікола 820
 Власт гл. Ластоўскі, Вацлаў
 Возны, Ігнат 785
 Война, Марыя 785
 Войнов 858
 Войцік (Войціка), Людвіка гл. Верас, Зоська
 Вольская, Марыя 171
 Вольскі, Віталь 111
 Вольтэр, Ванда 784
 Восіпава, Марыя 629, 630
 Воўк гл. Зан, Тамаш

- Воўк, А.А. 279
 Вронскі, А. гл. Ёдка–Наркевіч, Віталльд
 Вульфіос, А.Х. 310
 Выславух, Віталльд 809
 Выславух, Францішак 809
 Вышкоўская, Ефрасіння 784
 Вышынскі, Уладзіслаў 151
 Вэбэр, Карл Марыя фон 238
 Вэлер, Фэрдынанд 87
 Вэрнэр, Рудольф 490, 497, 566, 654, 662, 665
 Вэтцэль, Эргард 596
 Вяжбоўскі, Т. 731
 Вярсоцкі, Ян 461
 Вярцінскія 86
 Вясёлы, К. гл. Аўдзей, В.
- Гавін, Тадэвуш 393
 Гадлеўскі, Вінцук (Вінцэнт, Вінцэнты, Вінцэсъ) (Hadlecki, V.) 98, 105, 106, 108, 109, 196, 235, 237, 245, 262, 277, 286, 295, 298, 305, 306, 316, 318, 322, 326, 333, 365, 367, 375, 376, 380, 384, 385, 397, 403, 419, 423, 454, 457—462, 470, 472, 531, 533, 535—538, 554, 555, 580, 617, 641, 685, 686, 688, 692—696
 Гажэльняскі, Вінцэнт 454, 456
 Гай, Л. 341
 Гайбэр, Гэльмут 513, 574
 Гайдрых, Райнгард 548, 559, 574, 628
 Гайдук, Мікола 725, 752, 755, 770, 820
 Гайдучэнія, Тодар 788
 Гайкоўскі 229, 329, 365
 Гайлевіч, Ніна 805
 Гайлевіч, Язэп 461
 Гайс 629
 Гайсьлер, Ільля 833
 Галадзед, М. 223
 Галаўня, Віктар 809
 Галенчанка, Г. 279
 Галіцын, Аляксандар Мікалаевіч 732
 Галкоўскі, Канстанцін 753
 Галубіцкі, Але́с гл. Марговіч, Аляксандар
 Галубок, У. 312
 Галчынскі 536
 Гальдоні 238
 Галляк, Лявон (Леанід) 233, 512, 578, 691, 694
 Галляк, Раіса 237, 690
 Галляк, Ян 622
 Галянкевіч, Міхаіл 455
 Гамулка, Уладзіслаў 718
 Гамулка, Хрысыціна 279
 Гамэр 255
- Ганвэг, фон 566
 Гандке, Б. 159
 Гандэльсман, Марцэлі 152, 468, 472, 503, 853
 Ганка гл. Паўлоўская, Клеапатра
 Ганусовіч, Юліян 28
 Ганцэвіч гл. Грынкевіч, Станіслаў
 Ганько, Міхась 248, 341, 365, 378—381, 620, 621, 699, 705—710, 713
 Гапановіч, Васіль 435, 438
 Гапановіч, Язэп 284, 809
 Гарадоцкі, А. 298, 319, 856
 Гарбачонак, Ефрасіння 84
 Гарбачоў, Міхайл 271
 Гарбінскі, Юрый 383
 Гарбуноў (курсант) 378, 379
 Гарбуноў, І. (Gorbunow) 617
 Гарбэр 309
 Гаргесгаймер, Цімафе́й 622
 Гардзіенка, Алех 325, 378
 Гардзіенка, Наталья 849
 Гардзялкоўскі, Канстанцін 40, 178
 Гарошка, Леў 394, 400, 435, 438
 Гартны, Цішка 71—74, 122, 124, 127, 165, 187, 188, 196, 199, 202—204, 219, 220, 252, 259
 Гарун, Але́с 57, 91, 205, 337, 854
 Гарышын, Усевалад Міхайлавіч 26, 27, 54, 113, 114, 179
 Гарэлік, Уладзімер 378, 379, 712
 Гарэцкая, Леаніла (Hareckaia, L.) 290, 291, 304, 307, 309, 311, 314, 316, 320, 857
 Гарэцкі, Гаўрыла 307
 Гарэцкі, Максім 17, 19, 23, 92, 110, 125, 189, 192, 284, 290, 304, 307—310, 312, 346, 800, 813, 821, 852
 Гаспары, П'етра 394
 Гасэльблат, Вэрнэр 522
 Гаўптман, Г. 238, 366
 Гаўрыла з Палацку гл. Цётка
 Гаўрыловіч 97
 Гахман, Паўль 377, 497, 566, 662
 Гедымін 401
 Гелен, Райнгард 487
 Геніг, Артур 566
 Геніуш, Іван 327, 367
 Геніуш (дзяв. Міклашэвіч), Ларыса Л. 327, 345, 346, 350, 359—361, 365—367, 371, 686
 Геніуш, Юрый 799
 Генке, Андар фон 534
 Герасімаў, В. 279
 Гербст, Станіслаў 469, 504
 Германовіч, Ганна (маці Германовіча Язэпа) 419

- Германовіч, Станіслаў (бацька Германовіча Язэпа) 419
 Германовіч, Язэп 94, 293, 295, 296, 305, 306, 313—317, 319, 394, 396, 399, 400, 419—421, 686
 Гертлінг, Георг 69, 201, 524
 Гертэль, Эма 528
 Гёбэльс 565, 568, 600, 684, 687
 Гёрт, Вальтер 566
 Гёрынг, Герман, 540, 567, 568, 611, 615
 Гётэ 628
 Гжацкі гл. Станкевіч Янка
 Гжэгаж гл. Пэлчынскі, Тадэвуш
 Гіле, Альфрэд 566
 Гілеўскі, Антон 785, 787
 Гільгаўзэн 599
 Гіль—Радзівонаў 593
 Гімлер, Генрых 245, 247, 485, 488, 548, 567, 572, 574, 575, 586, 596, 600, 601, 606—608, 610, 611, 613—615, 617, 618, 627—630, 643, 644, 666, 667, 671, 709, 713, 772
 Гіндэнбург, Пауль фон 517, 519
 Гіпаліт гл. Закшэўскі, Бэрнард
 Гітлер, Адольф 230, 232—234, 246, 248, 254, 263, 348, 357, 374, 375, 469, 486, 488, 492, 496, 529, 530, 532, 534, 538—541, 551, 555, 556, 560—565, 567—569, 581, 594—602, 606, 611, 613—617, 621, 622, 624, 629—631, 642—645, 656, 666, 685, 709, 713, 772, 847
 Глагоўская, Алена (Лена) 279, 296, 325, 348
 Гладкі, Язэп 259, 337, 364, 367, 693
 Гладун, Сыцяпан 431
 Глемп, Юзаф 390
 Глінка, Ст. 749, 756
 Глыбінны, Уладзімер 238, 340, 346, 348, 350, 359, 364, 367
 Глябовіч, Генрык 576
 Глякоўскі, Станіслаў (Hiakochski, S.) 236, 284, 286, 306, 319, 321, 328, 331, 332, 341, 352, 354, 360, 361, 365, 368, 421—424, 426—429, 576, 686, 688
 Гмырак, Лявон 168
 Гнатоўскі, Міхал 775, 783
 Гнатышак, М. 299, 313
 Говар, Антаніна 812
 Говін, С.В. 279
 Гогаль, Мікалай 294
 Голуб, Юрый 761
 Голуб—Бучынская (Hoiub—Buiynskaja, M.), М. 284, 299, 311, 317
 Готбэрг (Gottberg), Курт фон 245, 246, 248, 249, 262, 380, 486—499, 614, 615, 617, 618, 622, 624—626, 628—630, 643—650, 652—660, 662—666, 668, 674, 678, 688, 698, 706, 710
 Гофман, Вольга 821
 Грабінскі, Баліяслаў 231, 689, 690
 Грабскі, Станіслаў 152
 Грабскі, Уладзіслаў 152, 277
 Грамадзянін, гл. Луцкевіч Антон
 Грот гл. Равэцкі, Стэфан
 Грудзінскі, Амільлян 784
 Грыб, Тамаш 196
 Грыгарук, Ян 781, 788
 Грыгор'еў, А. 74
 Грызэман, Юлія 620, 703
 Грынблат, Майсей 401
 Грыневіч, Антон (Hrynievii, A.) 104, 119—121, 185, 186, 192, 251, 284, 291, 292, 304, 309, 313, 317, 454, 814
 Грынкевіч, Станіслаў — малодшы 374, 536, 693, 708
 Грынкевіч, Станіслаў (Hrynkievii, S.) — старэйшы 94, 231, 251, 280, 293, 295, 298, 299, 302, 306, 312, 319—322, 342, 470, 478—480, 533, 549, 579, 605, 692
 Грынкевіч, Ядвіга (Hrynkievii, J.) 280, 299, 306, 319, 321, 322
 Грынявіцкі, Філіп 787
 Грыщук, Аляксей 344, 364, 368, 781, 782, 788
 Грыцюк, Я. 794
 Грышкевіч, Францішак 293, 306, 691
 Губарэвічанка, Станіслава 148
 Гулак, Яраслаў 833
 Гуло, Канстанцін 622
 Гуміч 601, 617
 Гуральчук, Гжэгаж 785
 Гурло, Алеся 122, 187, 188, 356
 Гурскі, А. 311
 Гурскі, Тадэвуш 394, 399
 Гура гл. Пільх, Адольф
 Гурыновіч гл. Буткевіч, Вітальд
 Гурыновіч, Адам 23, 24, 44, 158
 Гусоўскі, Мікола 146, 150
 Гутоўскі, У. 308
 Гуцька, Язэп 607
 Гушча, Тарас гл. Колас, Якуб
 Гэрцаг, Рудольф (Herzog, R.) 262, 513, 664, 697, 701, 702, 711
 Гэсэ, Э. 513, 649
- Дабаль 96
 Дабранецкі, Ст. 802
 Дабжанскі, Ежы 651
 Дабрынская (дзяв. Корсак), Зоф'я (Зося, Соф'я)

- 141, 228—230, 241—243, 251, 324, 329, 333, 338, 339, 343, 346, 350, 351, 358, 360, 469—470, 472, 474—476, 479, 480, 504, 507, 538, 558, 802—805
 Давідовіч, Гор гл. Станкевіч, Ян
 Дадэ (Додэ), Альфонс 294, 312
 Далецкая гл. Іваноўскі, Вацлаў
 Далін, Аляксандар 486, 513, 539, 560, 574, 631, 644, 664
 Даманоўскі, Міхал гл. Вішнеўскі, Мікола
 Дамбровіцкі, К. 858
 Данілаў, Віктар 438
 Даніловіч, Барыс 119
 Даніловіч, Ігнат 732
 Данісевіч, Сыцяфан 403, 450—452, 454, 455, 458
 Данута гл. Ліпінская, Гражына
 Дарашкевіч, Анастасія (маці Дарашкевіча Івана) 813
 Дарашкевіч, Ганна 814
 Дарашкевіч, Іван (Ян) 813, 814
 Дарашкевіч, Канстанцін (бацька Дарашкевіча Івана) 813
 Дарашкевіч, Людміла Іванаўна 813, 814
 Дарашкевіч, Марыя 814
 Дарашкевіч, Мікола 814
 Дарашкевіч, Надзея 813, 814
 Дарашкевіч, Юльян 814
 Дарашкевіч, Я. (палкоўнік) 813
 Дарашкевічы 814
 Датнэр, Шыман 775
 Даунене, В. 82
 Даушута, Язэп 396, 399
 Дварчанін, Ігнат 290, 304, 312, 800, 806, 809, 813
 Дзванкоўскі, Раман 389
 Дзекуць—Малей, Лукаш 297
 Дзэм’янюк, Давід 786
 Дзімітрыеў 94
 Дзімітроў, Г. 855
 Дзун, Васіль 781, 788, 789
 Дзядзька Пранук гл. Умястоўскі, Францішак
 Дзяміда гл. Кжыжаноўскі, Аляксандар
 Дзянікін 250, 486, 537
 Дзяніс (Дзянісій), мітрапаліт 250, 296, 331, 345, 349, 353
 Дзяргач гл. Адамовіч, Вячаслаў
 Дмахоўская (Яленская—Дмахоўская), Эма 24
 Дмахоўскі, А. 92
 Дмоўскі, Раман 850
 Домбаль, Т. 308
 Доўбар, Часлаў 105
 Доўбар—Мусыніцкі, Юзаф 67, 508, 652
 Доўнар—Запольскі, М. 118, 184
 Драбацюк, Тамара 786
 Драздовіч, Язэп 294, 305, 306, 309, 316
 Друцкі—Падбярэскі, Б. 293, 298, 311—314
 Дрыгвіч, П. 429
 Дрыгоніч, П. 429
 Дрыгуноўч, С. 95
 Дубейкаўская гл. Мэнке, Юліана
 Дубейкаўскі, Лявон гл. Вітан—Дубейкаўскі, Лявон
 Дубніцкі, Сымон гл. Станкевіч Я.
 Дубоўка, У. 293, 309, 858
 Дуброўскі, Антон 435
 Дуж—Душэўскі, Клаўды 92, 196, 821
 Дулеба, К. [Дулемба, К.] 120, 121, 128, 186
 Дунін—Баркоўскі, Г. 436, 437
 Дунін—Марцінкевіч, Вінцэнт (Вінцук) 31, 40, 117, 120, 121, 127, 158, 165, 183, 186, 187, 190, 238, 281, 356, 357, 858
 Дурны, Антось гл. Іваноўскі, Вацлаў
 Душэўскі, Клаўды гл. Дуж—Душэўскі, Клаўды
 Душэўскі, Язэп 622
 Дыкштэйн, Шымон 22
 Дыла, Язэп 73, 74
 Дырлевангер 626, 646
 Дэмідэцкі—Дэмідовіч, Адам 230, 232, 481, 555, 661
 Дэмідэцкі—Дэмідовіч, Канстанцін 157
 Дэфо (Дыфоў), Даніэль 294, 314
 Евец, А. 344
 Езавітаў, Канстанцін 97, 197, 270, 299, 309, 329, 342, 343, 347, 350—353, 355—360, 364, 365, 368, 371, 524, 608, 687
 Екельн 566, 607, 613, 614
 Ельскі, Аляксандар 15, 20, 33—35, 39, 54, 111, 113—117, 129—139, 145, 178—181, 450, 453, 455
 Ельскія (Jelskiye) 20, 21, 40, 52
 Енджаяўскі, Баляслаў Антанін 42, 52, 170
 Ермачэнка, Іван (Ермачэнко, Я.) 235, 238, 239, 245, 246, 248, 251, 261, 262, 327—329, 334—336, 339, 351, 355, 357, 360, 364, 365, 368, 375, 377, 380, 381, 485, 487—489, 534—536, 578—581, 604—609, 611, 615—618, 621—623, 639—641, 675, 695, 696, 703, 705
 Ёдка—Наркевіч, Віталль 26, 42, 59, 61, 62, 163—165, 170, 174
 Ёдль 538, 539
 Ёргенсан, Я. (Joergensen, J.) 295, 311
 Ёрш, Сяргей 692, 694
 Жаба, Адам 175

- Жалезьняковіч, Сэрафім 761, 897
 Жалігоўскі, Люцыян 93, 210—212, 251, 278, 399
 Жамойцін, Янка 664, 698, 701
 Жарноўская, Анна 64, 175
 Жарноўскі, А. 301
 Жаромскі, Стэфан 20, 48, 49, 52, 168, 169, 430
 Жаўняровіч, Ігнат 457—461
 Ждановіч, Валерый 13, 850
 Ждановіч, Мікола (Мікалай) 345, 375, 534—536, 811
 Ждановіч, Флярыян 92, 208
 Жук, Ян 94, 461
 Жукаўскайтэ, Юлія 81
 Жукоўскі, А. 452
 Жумар, Сяргей 323
 Журба, Янка 122, 165, 187, 188
 Журня, Фэлікс 279, 396, 400
 Жыгімонт Аўгуст 142, 441
 Жыгімонт Стары 147
 Жыдліцкі, Вацлаў 832—834
 Жылка, Уладзімер 96, 293, 304, 309, 310, 346, 351, 359, 795
 Жылуновіч, Зыміцер (Зымітрап) гл. Гартны, Цішка
 Жынкін, Алесь 325
 Жыркеўч 378
 Жыткоў, Б. 318
 Жагота, Паўлі (Jegota, Pauli) 26
 Забкоў, С. 68
 Забэйда—Суміцкі, Міхась 217, 299, 322, 397, 686, 753, 754
 Завадзкі [Іозаф] 480
 Завадзкі, Францішак 21, 53, 64, 175
 Завадовіч, Р. 314
 Завадоўскі, Пётар Васільевіч 732
 Завусьцінскі, М. (Zavuscінъki, M.) 338, 350
 Загарулька, М.М. 544
 Загорны, Р. 353
 Задума, П. (Zaduma, P.) гл. Татарыновіч, Пётар
 Зайдзінская, Станіслава 785
 Зайдлер 650
 Закшэўскі, Бэрнард 141, 240, 472, 580
 Залеская, Антаніна 787
 Залескі 389, 392
 Залеўская, Марыя 810
 Зан, Тамаш 107, 141, 229—232, 236, 237, 240, 252, 472, 579, 580, 640
 Заны 107
 Запартыка, Ганна 325
 Запруднік, Янка 700
 Затаўканюк, Мікола 832
 Заўкль 492
 Захарка, Васіль 78, 79, 328, 534, 535
 Зіглінг 370, 669, 670, 710, 713
 Зіневіч, Арсень 788, 789
 Зіневіч, Павал 788
 Зінчук, М. 343, 351, 359,
 Златчынскі 858
 Знамяроўскі, Уладзіслаў 94, 97, 282, 283, 306—309, 311—316, 318 319
 Золак, Я. 341, 364, 520
 Зыбайла, Рыгор 605
 Зыдлер, І. 858
 Зэльман, Вільгельм 566
 Зюлкоўскі, Марак 837, 841, 843
 Зязюля, Андрэй (Ziaziula, A.) гл. Астрамовіч,
 Аляксандар
 Зямкевіч, Рамуальд 15, 23, 43, 48, 120, 164, 186, 219, 809, 810, 822, 824
 Зянкевіч, Аляксандар 526
 Зянкевіч, Антон 395
 Зянюк, А. 96
 I.P. гл. Рэшаць, Язэп
 I.C. гл. Сталін, Іосіф
 Ібсан 238
 Іванкевіч, Алена 784
 Іваноў (падпалкоўнік) 27
 Іваноў, Валер 819
 Іваноўская (дзяв. Ячыноўская), Сабіна 119, 159, 161, 172, 173, 181, 185, 195, 200, 212, 218, 227, 249, 853
 Іваноўская, Антаніна 147, 148
 Іваноўская (замужам Скіндэрыха), Галена 148, 150, 151, 152, 155, 190, 193, 227
 Іваноўская, Станіслава 151
 Іваноўская (дзяв. Райхелянка), Ядвіга 148, 150, 151, 218, 227
 Іваноўская—Карнэцкая, Анна 141, 173, 195, 218, 227, 232, 249, 654
 Іваноўскі, Антон 147
 Іваноўскі (Iwanowski), Вацлаў 11—13, 17, 18, 20, 21, 32, 33, 35—40, 44—50, 52, 54, 56, 58—60, 63, 65, 72, 88, 110, 111, 113—121, 123—125, 127—142, 147, 148, 150—159, 161, 162, 164—176, 179—221, 224—233, 235—241, 244—249, 257—268, 276, 332, 335, 336, 341, 423, 424, 447, 450, 451, 457, 470—472, 481, 490, 509, 514, 519, 525, 533, 537, 550, 579, 580, 581, 617, 619, 622—626, 631, 640, 641, 645, 653, 654, 687—689, 821, 837
 Іваноўскі, Вацлаў, сын Іваноўскага Вацлава 173,

- 195, 218, 227
Іваноўскі, Вінцэнт 147
Іваноўскі, Дамінік 148
Іваноўскі, Ігнат 147
Іваноўскі, Крыштап 146—148
Іваноўскі, Леанард (Іванаўскас, Леанардас) 148—151, 153, 200, 218, 227, 840
Іваноўскі, Людвік 147
Іваноўскі, Міхал, ковенскі чашнік 147, 148
Іваноўскі, Міхал, менскі гродзкі стараста 146, 147
Іваноўскі, Пётар—Леанард 218
Іваноўскі, Станіслаў, брат Іваноўскага Вацлава 148, 150—152, 155, 193, 211, 219, 227
Іваноўскі, Станіслаў, дзед Іваноўскага Вацлава 147—149
Іваноўскі, Станіслаў, хросны бацька Іваноўскага Юр'я 151
Іваноўскі, Сыціпан (Стэфан) 173, 195, 218, 227
Іваноўскі, Тадэвуш (Іванаўскас, Тадас) 12, 18, 58, 116, 141, 148—153, 155, 162, 171, 211, 219, 227, 252, 364
Іваноўскі, Тамаш 147, 148
Іваноўскі, Юры (Ежы, Юрка) 17, 18, 116, 119, 141, 148, 150—153, 155, 157, 159, 162, 167, 176, 181, 185, 193, 204, 210, 219, 225—227, 252, 260
Іваноўскі, Юры, хросны бацька Іваноўскага Станіслава 151
Іваноўскі, Язэп 147, 148
Іваноўскія 14, 20, 47, 141, 142, 146—153, 155, 161, 162, 181, 185, 211, 220, 225, 227, 468, 840, 852
Іванскі, Аўгуст 151, 152
Іванчык, Браніслаў 812
Івацік, Міхась 784
Івашкевіч, Алена 788
Івашкевіч, Януш 231, 579
Івэрс, А. гл. Місько, Іван
Ігаровіч, Я. 700
Ігнатавічус, Зянон 249, 428, 576, 675
Ігнатоўскі, Усевалад 79, 110, 207, 223, 253, 308, 312, 525
Ігнаценка, Іларыён 68, 202
Ізьвеекаў, Мікалай Дзьмітрыевіч 738
Ільляшэвіч, Мікола (Мікалай) 284, 291, 297, 304, 317, 318
Ільляшэвіч, Надзея 788
Ільляшэвіч, Ніна 284, 314
Ільляшэвіч, Хведар (Тодар) 293, 299, 306, 314, 317, 318, 320, 344, 364, 365, 368, 781
Ініцкі, У. гл. Паўлюкоўскі, Уладзіслаў
Іофэ, Адольф 79, 80, 210
Іпатава, Вольга 833
К., Вітан гл. Мэнке, Юліана
К'яры, Бэрнгард 490
Кабац, Пётар 729
Кабічэк, Яраслаў 833
Кабржыцкая, Т. 30
Кабыляк—Гаеўскі, Міхал 423, 426, 427, 428
Кабялка, Сымон 86
Каваленя, Аляксандар 378, 701, 704, 712
Кавалёў 624
Кавалеўскі 591
Каваль, Алесь 14, 15, 852
Кавальскі 312—314
Кавыль, Міхась гл. Лешчанка, Язэп
Кавэрда 785
Каганец, Карусь 32, 33, 37—40, 47, 49, 54, 114, 121, 127, 140, 168, 169, 173, 179, 182, 187, 253, 259, 266, 267, 305
Кадняк, Альберт гл. Салавей, Алесь
Казёл, Дуня 662
Казёл, Уладзімер 622
Казлоўскі (адвакат) 103
Казлоўскі (мітрапаліт) 451
Казлоўскі, Уладзіслаў 92, 231, 293, 299, 305, 306, 312, 313, 316, 317, 319, 341, 365, 373, 377, 381, 549, 578, 605, 688
Казлоўшчык, Уладзіслаў (Kazioчlyuk, U.) гл. Казлоўскі, Уладзіслаў
Казура, Станіслаў 217
Кайзэр, Ганс 566
Кайрыс, Стэпонас 58, 161, 255
Кайтэль 539, 560
Калашэўскі, Уладзіслаў 116, 119, 181, 185
Календа, Марыя (Kolendo, M.) 770, 774—776, 778, 787
Калеснік, Уладзімер 512, 611, 811, 833
Калінін, П.З. 512, 583, 584
Каліноўскі 96
Каліноўскі, Кастусь (Канстанцін) 154, 158, 264, 294, 297, 319, 402, 421, 430, 738, 739, 807, 817, 853
Калодка, Аляксандар 558, 605
Калоша, Аляксандар 327, 347, 365
Калубовіч, Аўген 141, 168, 246—248, 337, 364, 368, 622, 625, 626, 645, 681
Калыньш 324, 341, 360, 361, 362
Кальтэнбрунэр 628, 671
Калюш, В. гл. Астроўскі, Радаслаў
Калядা, Бутрым гл. Рак—Міхайлoўскі, Сымон
Калядা, Мікіта 378, 379

- Калядка 378
 Калядка, Мікола 323
 Камароўскі, Васіль 347, 365, 378
 Камінскі (пракурор) 824
 Камінскі, Аляксандар 262, 654, 688
 Камінскі, Браніслаў 493, 497, 649, 653, 657, 669
 Канапелька 97
 Канапніцкая 54, 113, 114, 161, 179
 Кандраюк, М. 756
 Кандрусеўіч, Тадэвуш 389
 Кандыбовіч, С. 605
 Канёўскі гл. Енджаёўскі, Антанін
 Кант, Імануіл 628
 Канчар, А. 297, 308
 Канчэўскі, Арсень 825
 Канчэўскі, Ігнат 297, 304, 305, 307
 Каня, Уладзіслаў 784
 Капор, Ігар 492, 656
 Караваеў 378
 Каравай, Адам 86
 Карапенка, Уладзімер 95, 294, 313
 Караткевіч, Уладзімер 832, 833
 Карафа-Корбут, Вацлаў 148
 Карвацінская, Ізабэла 469
 Каркоз, Віктар 638
 Карл, Гайнрых 566, 572, 573
 Карлікоўскі, Е. 513
 Карнілаў, Н.І. 741
 Кароль 96
 Карповіч, А. 343
 Карпюк, Аляксей 807, 833
 Карпюк, Мікалай 784, 787
 Карпянюк, Уладзімер 789
 Карсарукава 786
 Карскі, Яўхім 21, 23, 31, 40, 51, 52, 118, 170, 171, 184, 207, 266, 525, 528, 809, 813
 Каруза 103
 Карчынскі, Іван 743
 Карчэўская (дзяв. Матэйчук, зь першага шлюбу Маслоўская), Вера 11, 82, 91, 92, 436, 774, 781, 794—796, 820—826
 Карчэўская, Жэня 821
 Карчэўскі (афіцэр польскай “двойкі”) 553
 Карчэўскі, Уладзімер 825
 Карчэўскія 826
 Каршун 97
 Карыткоўскі, Ян 217, 225
 Касмовіч, Зыміцер 555
 Кастравіцкая, Марыя 169
 Кастравіцкі, Амброжы Самуэль 20, 27, 47—49, 168, 169, 229, 253, 313, 472, 579
 Кастравіцкі, Казімер гл. Каганец, Карусь
 Кастравіцкі, Самуэль Анджэй 229—231, 236, 237, 240, 244, 253, 472, 481, 579, 580, 641
 Кастравіцкія 146
 Кастыцэвіч, Яраслаў 775, 776, 778, 787
 Кацэлі 444
 Касьпяровіч, Мікола 32, 38
 Касьцевіч (Косьцевіч), Міхась (Макар) 96, 97, 293, 302, 305, 306, 314, 321, 691, 856
 Касьцюшка, Т. 144
 Касьцялкоўскі, Мар’ян 208
 Касяк, Іван 218, 225, 237, 253, 282, 323, 332, 335, 336, 378, 472, 485, 489, 512, 576, 605, 662
 Касяк, Канстанцін 558
 Катарбінскі, Тадэвуш 152, 853
 Катковіч, Анэля 662, 695
 Каўка, Аляксей гл. Каваль, Алеся
 Каҳановіч 92
 Каҳаноўскі, Генадзь 24, 26
 Каҳаноўскі, Ян 143, 852
 Кацярына II 297, 443, 444
 Качубей, Віктар Паўлавіч 732
 Качэля 785
 Кашыра, Юры 396, 399, 400
 Каяловіч-Віюк, Войцех 146, 147
 Квяткоўскі, Эўгеніюш 216
 Квяцінскі 521
 Кебіч, Вячаслаў 13, 273
- Кемпійскі, Тамаш (Kempijski, Тамаль) 273, 295, 319, 402
 Керанскі, А. 66, 68, 199, 259
 Керзон, Джордж Натаніэль 241, 474, 509, 641, 749
 Кецка (Кецко), Антон 339, 357, 364—366, 369
 Кёрнэр 615
 Кёстрынг 669, 670
 Кжыжаноўскі, Аляксандар 478, 638, 650, 651
 Кжыжаноўскі, Браніслаў 575
 Кізевіч, Піліп 759, 807
 Кімант, Марыя 193
 Кімант (Кімантас), Ян 193
 Кіпель, Вітаўт 78, 494
 Кіпель, Зора 78
 Кіпель, Яўхім 337, 341, 347, 364, 365, 369
 Кіпрыяновіч, Рыгор Якаўлевіч 738
 Кірмуць, Юры 789
 Кісель, Пётар (Kisiel, P.) 337—340, 352, 358, 365
 Кісецкі, Пётар 778, 784
 Кіслы 609

- Кісялёў, А. 308
Кіта, Б. 858
Клейнбарт, Л. 164
Клецкін, Барыс 282, 283, 285, 291, 307—316, 320, 857
Клім, Н. 195
Клімантавічанка, Карапіна 148
Клімовіч, Адольф (Klimovin, A.) 106, 109, 298, 299, 305—307, 317, 321, 385, 533, 857
Клімант, архімандрит (у съвеце Казімер) 142
Клінтан, Біл 272
Клішэвіч, Уладзімер 341, 353, 364, 369
Клос Ванда 776, 785
Клюге 248, 487, 488, 615, 616, 653
Клюпш 618
Ключынскі, Вінцэнт 452, 454, 455
Кляйст, фон 238
Кляйст, Пэтэр 513, 569, 599, 653
Кнорын, Вільгельм 71, 202, 364, 365, 855
Козел-Паклеўскі, Уладзіслаў 85, 86, 88
Козіч 96
Колас, Якуб (Koias, J.) 40, 120—122, 124, 125, 127, 178, 186—188, 192, 279—281, 292—294, 301, 307, 309, 312—314, 316, 318, 321, 323, 345, 346, 352, 356, 359—362, 366, 799, 856
Кондра, Юзаф 785
Контаўт, Мечыслаў 217, 230, 277
Концэ, Вэрнэр 326
Копэн 601
Кораб-Жэбрык 838
Корбуціха (дзяв. Райхелянка), Галена 148, 151, 152
Корзун 97
Корзман 614, 626
Корсак (Korsakowa), Леантына 40, 178
Кос 15
Косаўскі, І. 318
Коск, Эва 785
Косман, Марцэлі 407, 513
Костэк-Бярнацкі, Вацлаў 436
Койтун, Валянціна 681
Койш, Аляксандар 106, 297, 688
Койш, С. 512
Кох, Эрых 261, 563, 569, 598, 602, 603, 606, 619, 620, 667, 702, 772, 773, 837
Крапіўніцкі, Марка Лукіч 30, 121, 127, 187, 292, 313
Красінскі 94
Красінскія 802
Краскевіч, Іван 761
Краскоўскі, Антон (Kraskočski, A.) 299, 308, 345
Красоўская, Марыя 22, 28
Красоўскі, Міхал 788
Краўцоў, Макар гл. Касьцевіч, Міхась
Краўчанка, Пятро 842
Краўчонак, Ян 238
Крачэўскі, Пётар 77, 207, 525
Крогер 669, 671
Крашэўскі, Ю.І. 37
Крот, А. 341, 353
Крукоўская, Людміла 788
Крукоўскі, Віктар 788
Круталевіч, Вадзім 67—69, 73, 74, 79, 516, 517, 525, 527, 684
Крывіцкі, В. І. 315
Крыніцкі, Лявон 688, 689
Крысінскі, А. 301
Крыт, Аляксандар 378
Крэйнэс 312—314
Кубіцкі, Сыльвэстар 785
Кубэ, Вільгельм 12, 234, 235, 237—239, 245—249, 253, 254, 261—263, 330, 333—337, 363, 368, 376, 377, 380, 381, 425, 427, 437, 474, 485—490, 511, 513, 562—566, 568—579, 585, 587, 601—611, 613—632, 634—636, 639, 643—647, 649, 653, 655, 674, 684, 695, 696, 702, 703, 705, 706, 713, 837, 839, 849
Кубэ, Рыхард 563
Кудравец, А. 833
Кузьняцоў, Уладзімер 788
Кулак, Казімер 461
Куліковіч, Мікола гл. Шчаглоў, Мікола
Кульчиńska, Марыя 777, 786, 787
Кульчицкая, Кацярына 786
Куляшоў, А. 715
Куніцкі, Тодар 94, 96, 102
Кунцэвіч, Ёзафат 454, 456
Купала, Янка (Kupaia, J.) 32, 43, 54, 91, 106, 111, 117—125, 127, 128, 140, 164, 183—191, 196, 204, 208, 238, 254, 258, 259, 267, 279, 281, 292, 294, 302, 307, 309, 312, 313, 317, 319, 346, 428, 452, 453, 457, 715, 723, 799, 807, 826
Купрын, Аляксандар 294, 309
Купцявічус, З. 819
Курашкевіч, В. 791
Курдзін, З. 691
Курчэўскі, Ян (Kurczewski, J.) 409, 418
Куршман, Фрыц 70, 71, 113, 171, 526—528, 675
Кур'янівіч, Канстанцін 784
Кухарскі, Казімеж 505
Куц, Масей 431

- Кушаль (Кушэль), Францішак 366, 481, 494, 500, 607—610, 618, 625, 628, 647, 648, 656, 657, 658, 660, 661, 665, 667, 669, 686, 693
 Кушаль, Яраслаў 628
 Кушнір, В. 15
 Кыштаф гл. Тамкевіч, Уладзіслаў
- Лабанец, І. 96
 Лавіцкая, Люба 813, 814
 Лагіновіч, Язэп 96, 795, 825
 Ладысеў, Уладзімер 822
 Лазінскі, Зыгмунт 152, 403, 433, 853
 Лазоўская, Францішка 785
 Ландаў, З. 301
 Ландсбергіс, Вітаўтас 819
 Ландэр, К. 66—68, 198, 199, 270
 Лапатова, Галена 785
 Ласковіч, Н. 92
 Ласоўскі (Jossowski), Пётар 13, 257, 837
 Ластаўка, Пётар (Пяцро) 217, 324, 536, 805, 809, 811, 812
 Ластоўскі, Вацлаў 23, 78, 88, 92, 98, 120, 121, 124, 125, 127, 128, 186, 187, 191, 194, 195, 200, 254, 277, 303, 323, 336, 339, 346, 347, 352, 338, 359, 453, 455, 519, 520, 522, 821, 822
 Ластоўскі, Ігнат 25
 Ластоўскі, Юстын 213
 Латушкін гл. Гарэлік, Уладзімер
 Латышонак 94
 Латышонак, Алег 810
 Лаўроў, Пётар Лаўравіч 25
 Лашкевіч, Базыль (Васіль) 778, 786, 787
 Леан гл. Чаркоўскі, Баляслав
 Лебядзіна, Тодар 323, 338—340, 352, 359, 364, 365, 369
 Лебядзінская, Феадосія 806
 Лебядзінскі, Васіль (бацька Лебядзінскага Міколы) 806
 Лебядзінскі, Мікола 750, 781, 788, 789, 806—808
 Лебядзінскі, Язэп 806
 Лебядзінскія 806
 Левін, Я. 309—311, 313—319, 321, 858
 Леман, Ота (Отто) 326, 352, 360
 Ленін 38, 66, 68, 69, 71—76, 198, 199, 203, 206, 209, 210, 212, 244, 260, 270, 276, 627, 815, 847
 Ленскі, Ю. 855
 Лермантаў, Міхail 294, 310, 311
 Лесгафт, П.Ф. 161, 173, 853
 Леўскі, Л. 95
 Леўчык (Ляўковіч), Гальляш 809—811
- Леўша, Мікалай 729
 Лех гл. Сьвіда, Юзаф
 Лешчанка, Язэп 378, 379
 Лёе, Ганс 348, 352, 360
 Лёэз, Гінрых (Hinrich Lohse) 561, 562, 565, 571, 573, 585, 589, 604, 606—609, 611, 613—616, 622—627
 Лёння (сястра Туронак Марыі) 104
 Лёрэт, Мацей (Loret, M.) 409, 418
 Лёсік, Антон (Losik, Anton) 325, 337—340, 352, 353, 358, 369
 Лёсік, Язэп 203, 204, 207, 209, 292, 310, 331, 337, 369, 525, 821, 856
 Лофтус, Джон 486, 494, 513
 Лігейка 93
 Ліда, Павал гл. Дзванкоўскі, Раман
 Ліпіла, П. 512
 Ліпінская, Гражына (“Данута”) 217, 236, 237, 262, 640
 Ліпінская, Цэцылія 787
 Ліпніцкая, Яніна 428
 Ліс, Арсень 323, 813, 814
 Ліскавацкая, Станіслава 785
 Літак, Станіслаў (Litak, S.) 405, 418
 Літвінчык, Васіль 761, 804, 805
 Лішык, Ян 784
 Лойка, Алег 110, 811
 Лугвенавічы 858
 Лужынскі, Міхась 664, 699, 700
 Лукашык, Васіль 694
 Лукашэвіч гл. Радзіміч, Лявон
 Лукашэвіч, Рамуальда 787
 Лукашэвіч, Ян 785
 Лукашэнка, Аляксандар 268, 272, 273, 276
 Лупашка гл. Шандзяляж, Зыгмунт
 Лупіновіч, Карл (Кароль Аляксандар) 459, 460
 Луцкевіч, Антон 14, 16—19, 21, 23, 29, 44, 52, 55—58, 60, 62—65, 72, 77, 94, 117, 122, 156, 157, 165, 166, 167, 170, 174, 176, 178, 183, 188, 189, 194, 195, 200—203, 207, 208, 226, 254, 261, 282, 284—288, 291, 297, 299, 305, 306, 309, 310, 313, 317, 318, 322, 397, 403, 519, 522, 528, 684, 815, 852, 856
 Луцкевіч, Іван (Ян) 14—16, 18, 46, 48, 56, 60, 125, 155, 156, 168, 189, 192, 254, 266, 318, 453, 522, 817, 852
 Луцкевіч, Лявон 226
 Луцкевічы 14, 15, 58, 60, 61, 63, 88, 161, 165, 166, 174, 259, 265, 457, 523
 Луцэвіч, Іван гл. Купала, Янка
 Луцэвіч, Ядвіга 821

- Лучына, Янка 33, 39, 41, 47, 48, 118, 168, 184, 266
Лушчыцкі, Іван 23, 24
Лыноўскі 624
Львоў, Юрый 197
Любачка, І. 513
Любіч–Маеўскі, С. (Lubici–Majeczki, S.) С. 290, 291, 315
Любэ 667
Люгойскі, Б. 691
Людэндорф, Эрых 517, 520, 526
Лябс 645, 646, 649, 654, 659
Лявіна (Бур–Камароўскі, Тадэвуш) 658, 661
Лявіцкі, А.Ю. 734—737, 739
Лявіцкі, Антон гл. Ядвігін Ш.
Ляйбрант 597, 599, 617
Лямэрс, Ганс 530, 541, 565, 644
Лянге 627
Лянкевіч, Эдуард 822
Лянцэвічы 105
Лясун, М. 338, 339, 353, 359, 364, 369
Лясьнянскі, Вацлаў 216
Ляўковічыха, жонка Гальляша Лейчыка 811
Ляхоўскі, У. 195, 455
Ляшчынскі, Іван 729
- М.А. гл. Абрантовіч, Фабіян
М.Р. гл. Рапацкі, Мар’ян
М.Ш. гл. Шыла, Мікола
Магас, Густаў 566
Магдзяк–Мішэўская, Агнешка 843
Магіль 559
Мадайчык, Чэслаў 429, 486, 513, 549, 567
Маер, Альфрэд 248, 489, 492
Мазанік, Алена 629, 630
Мазур, Апалонія 785
Мазураў, Кірыла 678
Мазуркевіч, Я. 691
Майхровіч, Сыціпан 23, 24
Макавецкі, Ежы 242, 468, 469, 472, 475, 481, 483, 503, 504
Макманус 294, 309
Макмілін, А. 32
Максімовіч, Р. гл. Тумаш, Вітаўт
Максімчук, Данат 778, 785, 787
Максімчук, Людміла 786
Максімчук, Соф’я 778, 785, 787
Малады Дзядок гл. Новік, Сяргей
Малафеев, С. 94
Малашкевіч, Валодзя 393
Малеўскі, В. 761, 762
- Малец, Дзяніс 331, 421, 422, 423, 426, 428, 429, 576
Малецкі, Лявон 18, 44, 46, 58, 161
Малецкі, Язэп 106, 231, 284, 286, 306, 320, 342, 381, 382, 396, 479, 512, 663, 690, 850
Маліноўскі, А. гл. Абрамовіч, Мар’ян
Маліноўскі–Залеўскі гл. Абрамовіч, Мар’ян
Маліцкі гл. Макавецкі, Ежы
Малкін, Барыс 832
Малышэвіч, Л. гл. Хвецька, Люцыян
Мальєр, Жан–Батыст 238
Мальчэўскі 113, 179
Мамонька 96
Мамчыц, А. 328
Манаҳ, Ул. 792
Манкевіч, Баліслаў 350, 375, 535, 536, 811
Мантнекс, П. 351, 353, 355—357
Манцэвіч, М. 857
Манькоў, Палікар 353, 378, 379, 711
Мараак, Зыгмунт 170
Маракоў, Леанід 688
Мараўская, М. 92
Мараҷаўскі, Ю. 252
Марговіч, Аляксандар 707
Маркотны, Франук гл. Пяткевіч, Францішак
Маркоўскі, А. 284, 322
Маркес, К. 287, 298, 315, 316
Маркус 248
Мароз, Віктар гл. Мірановіч, Яўген
Марозаў, Філіп 432
Мартас (Мартос), Апанас 427, 512
Мартысевіч, Марыя 850
Мартэвіч, Уладзімеж 785
Марушэўскі, Ёган 820
Мархель, Ул. 37
Мархлеўскі, Юліян 75, 76, 206, 260, 808
Марцінчык, Ганна 799, 813
Марцінчык, Мікола 82, 94—96
Масальскі, Ігнат Якуб 731
Масальскі, П. 343
Масевіч 624
Маскалевіч, Андрэй 777, 785, 787
Маслоўская, Вера гл. Карчэўская, Вера
Маслоўскі, Уладзіслаў 821
Масылюк гл. Дэмідэцкі–Дэмідовіч, Адам
Масыцкі, Ігнацы 216
Матвейчык, Антон 459—461
Матвяноч, Міхась 784, 787
Матуlevіч (Матулявічус), Юрый 98, 394, 395, 399, 403, 404, 421, 432, 433
Матусевіч, Алесь 381

- Матысяк, Юзаф 785
 Матэйчук, Аўгіня (Жэня) 92, 822
 Матэйчук, Ганна 796, 825
 Матэйчук, Ігнат 820
 Маўэрсбэрг, Станіслаў (Mauersberg, Stanisiaw) 290, 762, 771
 Махол, Вальдэмар 773
 Мацкевіч, Юзаф 146, 229, 651, 652, 690
 Машара, Mixась 106, 292, 293, 302, 306, 313, 319—321, 421, 857
 Машчынскі 97
 Мележ, Іван 833
 Мендзялеў, Дзьмітры 149
 Мерчынг, Г. 407
 Метнік, Яніна 785
 Мікалаеўіч, М. 343, 353, 359
 Мікалай I 402, 445, 737, 740
 Мікалай II 54, 111, 112, 177, 178, 267
 Мікалайчык, Станіслаў 466, 480, 729
 Мікула, Віталь (Віталі) 339, 355, 365, 370
 Мікуць, Ян 788
 Мікштас, Альфонс 81
 Мілашы 146
 Мілер, Л. 58
 Мілер, Рамуальд 18, 33, 44, 46, 58, 157, 161, 468, 472, 503
 Мільхерт, Пётар 383
 Мілючанка, М. 299, 320
 Мірановіч, Яўген 275, 276, 815, 854
 Міртаў гл. Лаўроў, Пётар Лаўравіч
 Місько, Іван 293, 305, 306, 322
 Міхалевіч, Язэп 684
 Міхаловіч, Мечыслаў 18, 44, 58, 157, 159, 468, 472, 503
 Міхаловічыха (дзяв. Ячыноўская), Станіслава 159, 173
 Міхалькевіч, Казімер 419
 Міхальскі 735
 Міхнёўская, Яніна 42, 43, 53
 Міховіч, Браніслава 785
 Міцкевіч, Адам 95, 113, 127, 132, 133, 144, 151, 178, 183, 251, 255, 322, 393, 723, 733, 792, 814
 Міцкевіч, Стэфан 824
 Міцкевіч, Уладзіслаў 95
 Мойжук, М. 237, 640
 Молатаў 223, 815, 816
 Моцарт, В.А. 238, 366
 Мрачкоўская, Луцыя 784
 Мрачкоўскі, Эўгеніюш 784
 Музыка, Арцём гл. Ластоўскі, Вацлаў
- Мураўёў Mixail [Арцем'евіч] 68, 199
 Мураўёў, Mixail [Мікалаеўіч] 445, 740
 Мурашка гл. Карчэўская, Вера
 Мурашка, Вера гл. Карчэўская, Вера
 Мурзо, С. 691
 Мусаліні, Б. 642
 Мухлінскі, Аляксандар Восіпавіч 15
 Мушынскі 483
 Мушынскі, Mixась 800
 Мээр, Альфрэд 597, 599, 629, 654
 Мээр—Гетлінг, Конрад 596, 600
 Мэльцэр—Ражкевіч, Надзея 787
 Мэндэ, Гергард фон 530, 535, 577, 597, 599
 Мэнке, Юліяна (замужам Дубейкаўская) 519, 520
 Мэнцэль 706, 711
 Мюлер, Вілі 566
 Мядзэлка, Паўліна 83
 Мядоўскі, Станіслаў 362, 365, 370
 Мясьнікоў (Мясьнікян), Аляксандар 74, 203
 Мятла, Ігнат 284, 312
 Мятла, Пётар 96, 284, 304, 806
- Н.К. (N.K.) гл. Найлівіч, Казімер
 Навагонская 105
 Навіна, А. (Новіна, Антон) гл. Луцкевіч, Антон
 Навіцкі, К. (Navicki, K.) 288, 298, 318, 396
 Навумава, Ала 262
 Навумовіч 97
 Нагродзкі, Зыгмунт 52, 157
 Надсан, Аляксандар 192, 325, 347, 389, 390, 394, 398, 439
 Найдзюк (Найдзюк—Александровіч), Язэп 81, 82, 90, 104, 108, 109, 141, 231, 232, 237, 254, 279, 282, 284, 286, 305, 306, 318, 319, 323, 332, 333, 336—340, 343, 347, 350, 352, 353, 359, 362, 364, 370, 383—387, 394, 397, 421, 424, 480, 533, 550, 579, 605, 695
 Найдзюк, Людвіка 383
 Найдзюк, Цыпрыян 383
 Найдзюк, Ядвіга (з Малахоўскіх) 383
 Найдзюк, Ян 383
 Найдзюкі 384
 Найлівіч, Казімер 295, 305, 316, 318
 Налівайка, Тодар 788
 Нарко, архіяпіскап 605
 Нарожнік, Міхал 778, 786
 Наруш 104
 Нарцызаў, Я. гл. Драздовіч, Язэп
 Насовіч, Іван 31, 118, 184, 450
 Насовіч, Mixась 789
 Наук, Э.Т. 619

- Наўман 487
 Невуліс, З. 798
 Неканда–Трэпка, Антон 44, 48, 58, 119, 168, 185, 213, 284, 291, 306, 308, 310, 312, 397
 Неканда–Трэпка, Юлія 185
 Неманцэвіч, Антон 423, 433, 435, 437, 438, 459—461, 688
 Неслухоўскі, Ян гл. Лучына, Янка
 Нестаровіч, Мікалай 786
 Нікалаевіч 605
 Нікановіч, Еўдакія 778, 786, 787
 Нікель, Зыгфрыд 355, 697—699, 702, 704, 705, 710, 712, 713
 Нічыпарук, Ніна 761
 Нішанаў, Рафік 818
 Новік, Мікалай 784
 Новік, Сяргей 305, 312
 Новікаў 97
 Новікаў, Іван 249, 262, 622, 688
 Новіч, А. 121, 122, 124, 127, 187, 188
 Нойгэбаўэр 624
 Нэбэ, Артур 548, 551, 566
 Нюнька, Хведар 688, 689
- Овэн, Вільфрэд фон 565
 Ожэх 86
 Олесь гл. Зан, Тамаш
 Оркіш 105
 Оскар гл. Закшэўскі, Бэрнард
 Остман, Экегард 515
 Остэрлёф, В. 308
- П.А. 95
 П.З. гл. Татарыновіч, Пётар
 П.С. 312
 Павал, імпэратор 444
 Пагодзін, Аляксандар 122, 188, 189
 Падгайская, Вяслава 785
 Падгорны, А. 346
 Падзява, Антон 295, 305, 306, 396, 399
 Падзява, Тамаш 396, 400, 686
 Падляскі, Казімеж (Скарадзінскі, Багдан) 222, 224, 504
 Пазюк, Ганна 850
 Падэрэўскі, І. 204, 252
 Пазыняк, Зянон 273, 683, 685
 Пазыняк, Ян (Янка) 106, 226, 306, 685, 686
 Паленік, Сыяпан 788
 Палескі, С. 346
 Палісандр, Г. 15
- Палоцкі, Павал 788
 Палуян, У. 103
 Паляшук гл. Паўловіч, Сяргей
 Панада, Уладзімер 13, 846
 Панамарэнка, Панцеляймон 512, 584, 593, 680, 838
 Пануцэвіч, Вацлаў 58, 59, 108, 385, 472, 692—694
 Панько, Алена 761, 786
 Панько, Валянціна 325
 Панько, Людміла 761, 802, 804, 805
 Панько, Ян 435
 Панькоў, Мікола 343, 364
 Патоцкі (граф) 734
 Патоцкі, Анджэй (граф) 50, 169
 Патэк, Станіслаў 208, 209
 Паўлаў, Саўка (Савелі Яфімавіч) 683, 684
 Паўловіч, Альбэрт 294, 308, 315
 Паўловіч, Сяргей (Рачоўскі, С.) 106, 284, 290, 291, 296, 299, 301, 302, 305, 311, 313, 315, 320, 321, 345
 Паўлоўская, Клеапатра 802—805
 Паўлоўская, Марыя 788
 Паўльсан 566
 Паўлюкоўскі, Уладзіслаў 293, 302, 305, 306, 313, 314, 319
 Паўлюс 599
 Паўлючук, Уладзімер 757, 770
 Пафця 146
 Пахвіцэвіч 786
 Пачобка (Пачопка), Баляслаў (Раюрка, В.) 284, 295, 296, 304, 317, 435, 452—456, 519, 521, 821
 Пачопка, Ян 294, 305, 309—313
 Пашкевіч, Алесь 14—16, 18, 19, 22—27, 29—31, 67—70, 73—79, 87, 90, 93, 97, 98, 100, 103, 104, 406, 408, 409, 270—273, 374, 383—390, 393—399, 401—405, 422—424, 426, 430—432, 436, 441—443, 445, 449—452, 454, 457—463, 465—467, 469, 474, 485, 493, 499, 501—505, 511, 521, 538, 548, 551, 553, 678, 680—685, 687—692, 714—716, 718, 720, 722, 725, 729, 731—734, 738, 743, 749, 750, 753, 754, 759, 792, 794—797, 799, 801—803, 806, 807, 809—811, 813, 815, 817—819, 821—826, 832—835, 837—839, 841, 844, 847, 851—856, 858
 Пашкевіч, Ян 97
 Пашкевіч—Кайрыс (Пашкевіч, Пашкевічанка), Алёйзія гл. Цётка
 Пекалкевіч, Ян 242—244, 467, 475—477
 Пекарчук 229
 Перашкі, Браніслаў 254
 Пестрак, П. 715
 Пётар I 144, 853
 Петрашкевіч 122, 188

- Петрашкевіч, Ян 151
 Петручук, Васіль 816, 822
 Петручук, Уладзімер 786, 787
 Пецюковіч, Мар’ян 106, 220, 299, 306, 318, 384, 387, 553, 756
 Піававар, Валерый 785
 Пій XI 395, 399, 432
 Пій XII 437
 Пікарда, Гай 279
 Пілсудзкі, Юзаф (Язэп) 26, 47, 51, 61, 63, 64, 74—77, 90, 91, 95, 155—157, 164, 170, 175, 205, 206, 208—212, 252, 260, 278, 436, 464, 467, 502, 641, 815, 847, 854, 858
 Пільх, Адольф 507, 649, 650, 652
 Піруг, Антон 776, 785
 Пісарчыкі гл. Відэршаль, Людвік
 Піцірым (Сьвірыдаў), мітрапаліт 388
 Плескачэўскі 97
 Пляханаў (Плексанаў), Г.В. 287, 298, 315
 Побут—Маліноўскі, Уладзіслаў 58, 65, 464, 480, 501
 Пракаповіч 97
 Пракапюк, Вольга 784, 786, 787
 Праудзіш—Шляскі, Януш 276, 507, 508, 513, 575, 591, 638, 650
 Прафесар гл. Гандэльсман, Марцэлі
 Прахарук, Уладзімер 784
 Прозары (Prozory) 20, 21, 52
 Промык, Казімеж гл. Прушынскі, Конрад
 Просты, П. гл. Бобіч, Ільдэфонс
 Прус 54, 113, 114, 179
 Прухнік, Адам 30
 Прутцман 566, 571
 Прушынскі, Аляксандар гл. Гарун, Алесь
 Прушынскі, Конрад 21, 35—38, 54, 113, 173, 179, 182
 Прыбышкова, Яніна 723
 Прыстар, Аляксандар 53, 176
 Прыстром, Юры 789
 Пташнікаў 833
 Пузыроў, І. 204
 Пупін, П. 389
 Пухальскі, Юзаф (Язэп) 777, 786, 787
 Пушкін, А. 420, 792
 Пыдыых, Марыя 778, 784
 Пэлчынскі, Тадэвуш 240, 469, 472, 504
 Перль, Фэлікс 22, 23, 63, 175
 Пэтэльскі, Баўтрамей 788
 Пякарскі, А. 693
 Пякарскі, Павал 457, 458, 460, 461
 Пянткоўскі, К. (PiNetkowski) 39, 48, 168, 181
 Пясецкі, Баляслаў 652, 662
 Пяткевіч, Алесь 850
 Пяткевіч, Францішак (Франук) 82, 94, 95, 461
 Пяткевіч, Язэп 459, 460
 Пяtronovič 443
 Пяtronouški, Mіхал 89, 419, 459, 460, 462
 Пяtronouški, Ян 321, 347, 348, 365, 810
 Пятэльскі, Сыцяпан гл. Арол, М.
 Пяхоцкая—Лукашэвіч, Валерый 785
 Пячкоўскі, Станіслаў (Pieczkowski, Stanislaw) 759, 771, 783
 Рабок, Людміла 325
 Рабушка, Канстанцін 622
 Равенскі, М. 347, 364
 Равэнцкі, Стэфан 240, 241, 243, 469, 472, 473, 476, 478, 504
 Рагойша, В. 30, 32, 125
 Рагуля, Барыс 605
 Рагуля, Васіль 102, 855
 Радзівіл (князь) 147
 Радзівіл, Януш 143
 Радзівіліха, Магдалена (Радзівіл, М.М.) 125, 191, 192, 397, 403, 453, 460
 Радзівілы 143, 442
 Радзіміч, Лявон 346, 359, 370
 Радзіміч, С. гл. Туронак, Браніслаў
 Радзюк, Альфрэд гл. Салавей, Алесь
 Ражаў (Ряжэв), Антон 23, 25, 26
 Ражноўскі, Генрык 119, 185
 Разглядальнік гл. Найдзюк, Язэп
 Разумоўскі, Аляксей Кірылавіч 732
 Райліндзэр, Джэралд 512, 513, 539, 565, 631
 Райхель, Амон барон фон 148
 Райхель, Флярэнтына 151
 Райхэнаў 597
 Ракаў, А. 222
 Ракаў, Якуб 678
 Рак—Міхайлоўскі, Сымон 209, 284, 291, 304, 309, 310, 806, 856
 Раковіч, А.І. 279
 Ракоўскі, Х. 207
 Раманавы 144
 Раманаў, Васіль 455
 Рамановіч, Васіль 812
 Рамановіч, Кацярына 762, 788
 Раманоўскі, Васіль 198, 496, 512, 534, 549, 625, 671, 679, 680, 692, 712
 Рапацкі, Мар’ян 305, 312

- Раса, Ніна гл. Абрамчык, Ніна
Ратайскі, Цырыл 242, 467, 475
Рафальскі, кіеўскі цэнзар 112, 167
Рахункова, Здэнка 325
Рачкевіч (прэзыдэнт Польшчы) 244, 477
Рачкевіч, Уладзіслаў (начальнік Менскай акругі) 208, 209
Рачыцкі, Мечыслаў 709
Рогалеў, Аляксандар 449
Родзевіч, Вацлаў 101
Родзевіч, Леапольд (Rodzievii, L.) 96, 292, 294, 304, 305, 308, 309, 311, 318, 795, 821, 825
Родзька, Усевалад 230, 239, 555, 671, 672, 692
Рожка, Вера 747, 821
Розэнберг, Альфрэд 235, 246, 258, 261, 334, 339, 358, 361, 377, 380, 381, 485—489, 492, 493, 496, 529—531, 535, 539—541, 560—563, 565, 568, 569, 571—573, 577, 578, 586, 595, 597—603, 606, 609, 614, 616—625, 628, 629, 639, 643—646, 654, 657, 666—668, 671, 674, 695, 702, 703, 705, 709, 711, 713, 772, 773
Рок, фон 599
Ромэры 146
Роп, Эдуард (Эдвард) 89, 403, 463
Рублёў, Цімох гл. Радзіміч, Лявон
Рудкевіч, Аляксей 787
Рудкевіч, Марыя 787
Руднянскі, Стэфан 515, 516
Рудчык, В. 792
Русак, Аляксандар 246, 625
Русак, Васіль 96, 327, 346, 349, 359, 365, 370
Русак, Лёва 698
Русак, Міхал 97
Русак, Пятро 698
Русаковіч, А. 288, 298, 301, 317
Русецкая 94
Руткевіч, Ян 19
Руткоўскі, Браніслаў 217
Ручай, Пётар 785
Рушчанец, Язэп (Рушчанец, J.) гл. Рэшаць, Язэп
Рыбалтоўскі, Казімер 331, 421, 422, 423, 426, 428
Рыбкін, Н. 310
Рыбентроп 223, 815, 816
Рыдлеўскі, Лявон 512, 693
Рыке 615
Рыла—Быкоўскі, Іавашка 147
Рыла—Быкоўскі, Юры Андрэевіч 147, 190
Рыльскі, Максім 834
Рыпінскі, Аляксандар 844
Рышчук, Анатоль 787
Рэдлінскі, Эдвард 756
Рэй, Мікалай 143, 852
Рэймант, Уладзіслаў (Рэймонт, B.C.) 294, 315
Рэмжа, Марыя 781, 788, 789
Рэнтэльн, Адрыйян фон 261, 620, 702
Рэшаць, Ганна 104
Рэшаць, Язэп (Рельаж, Рельеж) J.) 81, 104, 236, 286, 292, 295, 296, 305, 312, 314, 316, 321, 318, 331, 354, 359, 419, 424, 439, 452, 694
С.К. гл. Стаповіч, Канстанцін
С.С. гл. Станкевіч, Станіслаў (старэйшы)
Сабалеўскі, Юры 248, 558, 605, 622, 631, 645, 656
Савёнак 428
Савіцкая, А. 346
Савіцкая, Алімпія 786
Савіцкая, Надзея 788
Савіцкі, Іван 74, 204
Савіцкі, ксёндз 195
Савіцкі, Яўген 786
Савіцкія 419
Савіч (старшыня прэзыдыуму Ўсебеларускага зьезду) 68
Савіч (настаўнік) 785
Сагановіч, Генадзь 325
Садлё (Södlo), Карэл Праваслаў 754
Сазанскі, В. 322
Сак, Канстанцін 97
Саковіч, Юліян 332, 428, 605, 624, 627, 688
Сакоўскі, Васіль 770
Салавей, Алесь 339, 340, 354, 359, 365, 370
Салавей, Язэп 519, 520
Саламевіч, Янка 813
Салаўёў, Аляксей 378
Саламон 382
Самасюк, Антон 788
Самойла, Уладзімер 117, 120, 140, 165, 183, 298, 299, 302, 305, 306, 309, 310, 528, 691
Самойлік, Аляксандар 786, 787
Самохін, Р. 355, 359
Самохіна, Т. 343, 355
Сангайла, Канстанцін 435
Санчык, П. 344, 352
Сапега, Казімер 395
Сапега, Леў Іванавіч 84, 143, 297, 318, 395
Сапегі 143, 840, 853
Сарока 97
Саруль, Баніфац 399
Саруль, Казімер 399
Саскоўскі, Казімеж 152, 853
Саўка, Уладзімер 786, 787

- Саўчук, С. 327
 Сафоненка, Тацяна 787
 Сахараў, Сяргей 297, 322, 343
 Сваяк, Казімер (Svajak, K.) гл. Стаповіч, Канстанцін
 Сваяк, Янка гл. Фальскі, Мар’ян
 Селевіч, Зыгмунт 812
 Селях-Качанскі, Вячаслаў 687, 893
 Семаковіч, М. 522
 Семашкевіч, Рыгор 35, 37, 111, 115, 122, 187
 Семашкевіч, Ян (Янка) (Siemal'kiewiū, J.) 284, 286, 292, 293, 295, 302, 305, 306, 310, 311, 314, 315, 319, 321, 396
 Сембратовіч, Раман 15
 Семпалоўскі, А. 120, 186
 Семяняка 840
 Серада, Іван (Янка) 202, 207, 209, 525, 854
 Сергіевіч, П. 106, 141
 Сергяюк, Андрэй 788, 789
 Сергяюк, Ян 785
 Сеўрук, Міхась 812
 Сівец, Аляксандар 605
 Сівіца, Ёзaf 333—335, 337, 386
 Сівіцкая—Войцікава, Людвіка гл. Верас, Зоська
 Сідарэвіч, Анатоль 20, 21, 23, 25, 26, 29—33, 35, 38, 44, 48, 55, 56, 58, 59, 63, 65, 140, 142, 144, 153, 155—157, 161, 162, 165, 166, 168, 174, 176—178, 181, 189, 190, 195, 197—199, 201—205, 207, 208, 210, 221, 223, 226, 258—261, 263, 268—273, 276—278, 280, 282, 285, 287, 288, 290, 295, 299, 302, 306, 307, 328, 367, 368, 370, 373, 376, 382, 390, 391, 396, 399, 400—403, 419, 420, 422, 427, 427, 428, 431, 433, 434, 438—441, 446—448, 450, 453—455, 457, 463, 465—467, 471, 474, 481, 485, 486, 488—490, 493—495, 497, 498, 501, 502, 508, 515, 516, 519, 521—525, 527, 543, 544, 607, 619, 628, 632, 642, 643, 652, 730, 732, 733, 735, 739, 745, 746, 750, 828, 838, 841, 851, 853, 854, 858
 Сідарэнка, А. 691
 Сідэвіч, Яўген 777, 787
 Сікорскі, Уладзіслаў 240—242, 464, 465, 473, 475, 478, 501, 502, 507, 511, 552, 590, 592, 639, 641, 838
 Сікс, Франц 551
 Сіняк, Сяргей 284, 294, 305, 306, 322, 610, 640
 Сіповіч, Часлаў 389, 394, 396, 398—400, 438, 439
 Скамарох гл. Шыманюк—Парыш—Паплаўскі, Герман
 Скандракоў, С. 165
 Скарына, Францішак 82, 104, 143, 254, 279, 286, 297, 303, 305, 310—322, 325, 347, 349—351, 353—357, 367, 370, 383, 384, 387, 397, 400, 439, 514, 607, 647, 663, 665, 817, 857
 Скарыніч, Брачыслаў гл. Станкевіч, Ян
 Скаўронская, Вольга 821
 Скепка, Сымон 784
 Скібінская—Харыла, Зоф'я 792
 Скірмунт, Раман 197, 201, 202, 255, 269, 276, 525, 526, 854
 Скірмунты 146
 Склубоўскі, Вінцэнт 374, 757
 Скубішэўскі, Кышыштаф 842
 Скурат, Яўхім 489, 605, 695
 Скурко, Яўген гл. Танк, Максім
 Скшэшэўскі, Станіслаў 759, 760
 Славацкі, Юльюш 290, 857, 858
 Славінскі, Людвік 810
 Славічэк, Антанін 832
 Славэк, Валеры 53, 176
 Слосканс, Баліслаў 424
 Случанін, Лявон 338—341, 353, 355, 359, 364, 365, 370, 708
 Смаленскі, Казімеж 212
 Сматрыцкі, Мялет 442
 Смоліч, Аляксандра 290, 304, 308—310, 312, 316, 326
 Смоліч, Аркадзь 208, 209, 213, 270, 304, 308, 309, 857
 Смулкова, Эльжбета 749, 756, 791
 Смулька, Казімер 396, 399, 400
 Смэрэка, Мар’ян 784
 Снарская, Ганна 781, 788
 Сокал гл. Лянкевіч, Эдуард
 Сокал, Васіль 788
 Сокал, Канстанцін 788
 Сокал—Кутылоўскі, Антон 605
 Спакі, А. 343, 355, 359
 Спрынгер, Вілі 572
 Сракоўскі, Канстанцін 301, 522
 Сталекер, Вальтэр 566
 Сталін, Іосіф (I.B.) 68, 73, 75, 198, 199, 203, 223, 232, 263, 270, 287, 298, 305, 357, 364, 365, 367, 492, 539, 541, 542, 547, 561, 581, 584, 587, 633, 656, 703, 722, 838, 842
 Сталаўгва, Уладзіслаў 115—117, 119, 181, 185, 195, 213, 810
 Стаміроўскі 209
 Станіслаў Аўгуст 147
 Станкевіч (удзельнік дывэрсійнай групы 1941 г.) 536
 Станкевіч, Адам (Stankiewiu, A.) 17, 19, 46, 56—58, 89—91, 94, 95, 97, 98, 101—104, 107, 109—111,

- 119, 158, 162, 196, 286, 295—299, 305, 306, 310, 314—
316, 318—322, 342, 350, 353, 361, 365, 371, 383—385,
396, 397, 419, 423, 428, 452, 454, 457, 459—462, 522,
533, 549, 686, 810, 857
Станкевіч, Станіслаў (Stankieviu, S.) (пісьменьнік,
загадчык кнігарні, 1886—1964) 283, 294, 303, 305,
309—311, 314, 315, 321, 856
Станкевіч, Станіслаў (літаратуразнаўца, палі-
тык, 1907—1980) 605, 689
Станкевіч, Уладзімер 770
Станкевіч, Ян (Янка) 92, 121, 227—230, 239—244,
255, 282, 283, 287, 288, 291, 294, 298, 299, 305, 306,
308, 316, 318, 320—323, 326—329, 335—340, 343, 346,
350, 355, 358—361, 364, 368, 371, 375, 470—472, 474—
476, 478—480, 482, 499, 482, 506, 509, 528, 533, 537,
538, 558, 579—581, 640, 641, 690—693, 815, 821, 854,
857
Стаповіч (Стэпавіч), Альбін 95, 96, 102, 292, 298,
304, 311, 315, 320
Стаповіч, Канстанцін (Stapoviu, A.) 106, 292, 294,
295, 297, 301, 304, 305, 310, 311, 316, 317, 319, 320,
419, 452—455
Стапяркевіч, Міхал 787
Стары Піліп гл. Бурбіс, Аляксандар
Стасельнік, Раман 786
Стаўбун, І. 47
Стацкевіч, Фэлікс 53, 58, 165, 321
Стацэвічы 86
Стохель, Ул. 792
Стравінскія 173
Стракоўская, Кацярына 786
Стрэльчык, Барыс 536
Ступяркоўскі, Баляслau 787
Стэльмах, Дзымітры (Зыміцер) 378, 379, 711
Стэпавіч, Ашака 104
Стэпавіч, Ян 104
Стэрнюк, Уладзімер 438
Стэцэвіч, Соф'я 785
Субач, Я. 691
Субоцін, Барыс 788
Суліма гл. Самойла, Уладзімер
Сулькевіч, Аляксандар 29, 57, 156
Сурмач, Ян 788, 789
Суседзкая, Л. 310
Сучасны гл. Родзевіч, Леапольд
Сушынскі, Язэп 124
Сыбулт гл. Тамкевіч, Уладзіслаў
Сыманенка 97
Сыманюк, Віктар 784
Сыракомля, Уладзіслаў 19, 46, 47, 151, 158, 162—
164, 265, 792
Сьвентажэцкі, А. 592
Сьвіда, Юзаф 507, 508, 649, 650, 838
Сьвідрыгайла 441
Сьвідэрскі 86
Сьвірыд, П. 605
Сьвістун 102
Сьвярдлоў, Я. 73, 203
Съятагор—Штэпін 97
Съятаполк—Мірскі, Вінцэнт 519
Сълівінскі, Марак 272, 273
Съмятона, Антанас 847
Сънежка, Аляксандар 30
Съценьнік 664, 699
Съцзорык гл. Абрамовіч, Мар’ян
Съцяпанаў, Андрэй 819
Съцяпанаў, Мікалай 619
Сэлях—Мазура, Галіна 698
Сэмпалоўская, Стэфанія 794
Сэрвантэс, М. 370
Сяднёў, Масей 344, 356, 358, 359, 361, 364, 371
Сядоў, Валянцін 328
Сядура, Уладзімер гл. Глыбінны, Уладзімер
Сядынскі 536
Сямашка, Дамінік 43
Сямашка, Люцыя 87
Сянкевіч 428, 605
Сянкевіч, Віктар 688, 689
Сянкевіч, Генрык 20, 169, 266, 294, 311, 428
Тагабочны, І. 298, 315
Такарэўскі, Тэадор 787
Талочка, Уладзіслаў 109, 305, 385, 396, 519
Талстой, Леў 294, 314, 315
Таляронак, Сяргей 816
Тамашні гл. Туронак, Браніслаў
Тамашчык, Уладзімер 781, 782
Тамашэўскі, Ежы 155, 301
Тамашэўскі, Сяргей 788
Тамкевіч, Уладзіслаў 229, 242, 243, 248, 468, 469,
471, 475, 476, 483, 499, 504, 641, 642
Танк, Максім 294, 302, 306, 320—322, 397, 715, 833
Тапалеўскі, Андрэй 787
Тапалінская, З. 791
Тапольская, Марыя Б. 147
Тараңда, Антон 804
Тарасаў, В. 725
Тарасевіч, Уладзімер 439
Тарасевіч, Уладзіслаў 384
Тарасэвіч, Ян (Янка) Хрызастом (Tarasevii,

- Тарасевін, І.) 295, 305, 314, 320, 398, 439
 Таращковіч, Браніслаў 32, 94, 123, 188, 196, 207, 211, 224, 229, 255, 259, 278, 289—291, 298, 304, 309, 315, 317, 318, 323, 331, 332, 339, 340, 346, 356, 358, 424, 457, 525, 855, 856
 Таращковіч, Вера 96
 Таргойскі гл. Гандэльсман, Марцэлі
 Тарскі, А. 858
 Татаркевіч, Уладзіслаў 152, 853
 Татарыновіч, Міхаліна 332
 Татарыновіч, Пётар (Tatarynovіч, Р.) 293, 295, 305, 306, 314, 316, 319, 421—423, 428, 461, 535, 686
 Тачаноўскі 536
 Твардоўскі 737
 Твэн, Марк 294, 314
 Томас 615
 Томаш гл. Макавецкі, Ежы
 Торвальд 671
 Траецкі, А. 691
 Траўб, Вільгельм 566
 Трафальская, Марыя 785
 Трафімаў 96
 Трахімовіч, Віктар 622
 Трачук, Юры 280
 Тройца, Вацюк гл. Іваноўскі, Вацлаў
 Труканас 81
 Трускоўскі, Казімер 64, 175
 Трускоўскі, Станіслаў 21, 53, 64, 175
 Труцько, В. 284, 320, 322
 Трыгубовіч 423
 Трызна, Тамаш 638
 Трысмакаў 624
 Трэмбовіч, П. 96
 Трэўгут, Сыльвэстар 785
 Тубэнталь 775
 Тукаркес, Іван 15
 Тумаш, Вітаўт 230—232, 236, 255, 345, 352, 365, 371, 375, 376, 470, 536, 555, 577, 579, 703
 Тумаш, Ізабэла 384
 Тун, Альфонс 27
 Туранкоў, Аляксей 337, 339, 343, 351, 356, 357, 359, 365, 371, 753, 754
 Туронак, Агнешка 85, 86
 Туронак, Андрэй 105
 Туронак (замужам Каравай), Антаніна, 82, 85—87, 90, 98, 104
 Туронак, Банон 85
 Туронак, Браніслаў (Turonak, B.) 81—83, 85—104, 106—109, 299, 304, 314, 847
 Туронак, Віцька 85, 86, 104—106
 Туронак, Ефрасіння (у дзявоцтве Гарбачонак) 84, 85
 Туронак, Іаанна (Югася) 85
 Туронак, Ігнат (дзядзька Туронка Юр'я) 85, 86
 Туронак, Ігнат (кс.) 85, 87, 88, 91
 Туронак, Ігнат (сын Туронка Язэпа) 85
 Туронак, Казімер 85
 Туронак (дзяв. Баркоўская), Канстанцыя 85, 86
 Туронак (дзяв. Рэшань), Марыя (Мар'яна), 104 847
 Туронак, Міхась 105
 Туронак (замужам Абаровіч), Пракседа 85, 91
 Туронак, Сатурнін 85
 Туронак, Сыцяпан (дзед Туронка Юр'я) 85—91
 Туронак, Сыцяпан (прадзед Туронка Юр'я) 84, 85
 Туронак, Уладзіслаў 85—87, 90, 91, 105
 Туронак, Юры (Turonek, Jerzy) 13, 14, 16, 23, 28—32, 35, 42, 44, 48, 51, 55, 58—60, 63, 65, 67, 68, 72, 95, 96, 101, 105, 109, 113, 115, 117, 157, 161, 163—165, 170, 178, 179, 181, 183, 189, 197, 198, 206, 208, 211, 214, 223, 243, 247, 258, 276, 280, 282, 285, 287, 327, 336, 375, 382, 385, 397, 399, 405, 426, 428, 433, 439, 440, 442, 446, 449, 472—474, 476, 481, 486, 493, 494, 497, 501, 504, 505, 508, 517, 530, 538, 543, 552, 571—573, 576, 598, 607, 615, 628, 650, 652, 658, 690, 693, 699, 701, 705, 730, 734, 735, 738, 745, 750, 837, 847, 850—853
 Туронак, Язэп 85
 Туронак, Язэп (кс.) 82
 Туронак, Ян 82, 84—87, 90, 91, 104, 105
 Туронак, Янка 86
 Туронкі 82, 84—86, 91
 Турскі, Юзаф 215, 216
 Тухачэўскі 260
 Тымінскі, Анатоль 759
 Тычына, Анатоль 337
 Тышкевічы 146
 Тэадарчук, Уладзіслаў 20, 51, 52, 169, 170
 Тэраўскі, Уладзімер 208
 Тэтмаер, Казімер 190
 Уладзімер Вялікі 401
 Улад-Ініцкі гл. Паўлюкоўскі, Уладзіслаў
 Уласаў Аляксандар 65, 88, 175, 190, 203, 209, 226
 Уласаў, Андрэй 488, 635, 666, 667, 670—672, 713
 Уласаў, Юры 30
 Уліцын (аграном) 312
 Умястоўскі (палкоўнік) 225
 Умястоўскі, Генрык 58
 Умястоўскі, Францішак 15, 47, 56, 58, 120, 165, 168, 185, 293, 305, 306, 308

- Уневіч, Віктар 552
 Унук, В. гл. Падзява, Антон
 Урангель 251, 534
 Урбан, Ян 452, 455
 Урублеўскі, Валер 738
 Урублеўскі, Тадэвуш 824
 Ушынскі, К.Д. 37
 Ўэлс, Г. 370
- Ф.М. гл. Пяткевіч, Францішак
 Фактаровіч, А. 512, 546
 Фалькенгайн (Falkenhayn), Эрых фон 69, 70, 525, 526, 528, 674, 839
 Фалькоўская, Соф'я 785
 Фальскі, Мар'ян 20, 21, 30, 33, 49—53, 64, 65, 113, 169, 172, 175, 176, 256, 258, 266
 Фальскі, Усевалад 73, 74
 Фарбштэйн, Шыя Гесэль (Гірш) 104
 Фасмэр, М. 527, 528
 Фёдараў, Леанід 431
 Федаровіч, Зыгмунт 478—480, 552
 Федаровіч, Ільля 784
 Федаровіч, Лігія 212
 Федаровіч, Натальля 784
 Федароўскі, Міхал 835
 Федарук, Мікіта 786
 Федарук, Яўген 786, 787
 Федарчук, Я. 694
 Федашчэнія 784
 Філарэт (Вахрамеев Кірыла Варфаламеевіч) 389
 Філафей (архіяпіскап) 249
 Філіпік, Люба 759, 770
 Філонік, Міхал 786
 Філяхоўскі, Рох 118, 184, 452, 455
 Фрайдэнбэрг 628
 Француц, Янка 457—461
 Фролаў, Георгі 378
 Фруг, Грацыян 651
 Фульман, Мар'ян 463
 Фэнц, Фрыдрых 566
 Фэрман 699
 Фялінскі, Алаіз 450
- Х гл. Будзька, Францішак
 Хадкевіч 441, 858
 Хадкевічы 840
 Халімон з—пад Пушчы гл. Хлябцэвіч, Яўген
 Хамёнак, Віталіс 396, 399, 400
 Хануцкі 96
- Ханяўка, Часлаў 470, 535, 536, 692—694
 Харытановіч 284, 314
 Хатні, Антось гл. Іваноўскі, Вацлаў
 Хатулёў, П. 691
 Хвецька, Люцыян 452, 454, 457—461, 463, 685
 Хвораст, Ян 321, 328
 Хвялоўскі, З. 858
 Хлябоўскі, Ц. 513, 838
 Хлябцэвіч, Яўген 123, 165, 188, 189
 Хмара, Сяргей гл. Сіняк, Сяргей
 Хмара—Разумовіч 96
 Хмялеўская, Ізыдора 785
 Хоміч, Павал 459—461
 Хржаноўскія 148
 Хробат гл. Гербст, Станіслаў
 Хрушчоў, Мікіта 263, 828
 Хрысьціянсан, Юліос 650, 651
 Цанава, Лаўрэнці 374, 512, 630, 684, 692
 Целеш, Мікола гл. Лясун, М.
 Цепляк, Ян 399, 404, 431, 453, 454, 456, 463
 Цётка 18, 19, 31, 32, 35, 46—48, 50, 53, 54, 58, 65, 114, 116, 117, 122, 127, 140, 161, 162, 167—169, 173, 181, 182, 187—189, 255, 265—267, 283, 299, 320, 356, 457, 519, 852, 853
 Цікота, Андрэй 106, 286, 384, 395—400, 419, 457—460, 462
 Цікуноў, Міхась 378
 Цімафеева, Ганна 759
 Ціхамірава, В. 325
 Ціханчык, Ядвіга 383
 Ціханюк, Васіль 786
 Ціхінская, Ядвіга 39, 178
 Цыпрыяновіч, Станіслаў гл. Найдзюк, Язэп
 Цытовіч, Сымон 622
 Цытрон 794, 820
 Цывікевіч, А. 155
 Цывікоўскі, А. 693
 Цьвіркос, Пятро 104
 Цьвячкоўскі, Антон 396
 Цэмке, Ганс 518, 519, 522
 Цэнтэршвэр, Габрыэль 118, 184
 Цэнэр, Карл 565, 567, 571, 606—608, 611, 625, 626
 Цяпінскі, Васіль 143, 442
 Цярэшчанка, Кузьма 205, 208, 209, 256, 854
- Чабатарэвіч, Віктар 558
 Чайкоўскі 238
 Чальцоў, Рыгор 455
 Чарвінскі, Віктар 225
 Чарвякоў, Аляксандар 196, 223

- Чаркасаў 19
 Чаркоўскі, Баляслаў 51, 52
 Чарноцкі, Напалеон Казімер 20, 22—30, 120, 121, 127, 156, 186, 187
 Чарнышэвіч, Тодар 122, 187, 188
 Чарняеў 124
 Чарнякевіч, П. 725
 Чарнякевіч, Ян 789
 Чарнякевіч, Яніна 769, 770
 Чарняўская, Л. 204
 Чарняўскі, Уладзілаў 389, 390
 Чартарыйскі, Адам Ежы 144, 732, 733, 738
 Чартарыйскія 733
 Чачот, Я. 118, 184
 Чопік, Я. 835
 Чупрынова, Стэфанія 786
 Чурыла гл. Баравовіч, Генрык
 Чыжэўскі, С. 284, 299, 304, 308
 Чыжэўскі, Станіслаў (кс.) 426
 Чыстоўская, Вольга 786
 Чычэрын, Георгі 78, 79, 525
 Чэкман, Валер 272, 273
 Чэрчышль, Ўінстан 482, 641
 Чэхаў, Антон 30, 121, 124, 127, 128, 187
- Ш.М. гл. Шыла, Мікола
 Шавель, К. 691
 Шайбэрт, Пэтэр 326, 504
 Шайер, В. 858
 Шайноха 788
 Шамякін, Іван 715, 833
 Шандзяляж, Зыгмунт 651
 Шантыр, Фабіян 73, 74
 Шанько, падпалкоўнік 640
 Шаптыцкі, Клімэнт (у съвеце Казімер), архімандрит 142
 Шаптыцкі, Андрэй (да пострыгу Раман), мітра-паліт 142, 431, 432, 437, 454, 603, 852
 Шаптыцкі, Станіслаў 852
 Шаптыцкія 142, 852
 Шарупіч, Раман гл. Станкевіч Станіслаў (малодшы)
 Шаршуновіч, Вацлаў 792
 Шаўліс, Ю. 523
 Шаўлоўскі, С. гл. Іваноўскі, Вацлаў
 Шаўцоў, Сымон 378, 379, 382
 Шаўчэнка 792
 Швернік, Мікалай 680
 Шклароўскі 97
 Шкутка, Анатоль 327, 375, 470, 534, 536
- Шкутка, Э. 327
 Шкуцька, К. 339, 624
 Шкляёнак, Мікола (Мікалай) 108, 297, 306, 318, 326—329, 347, 385, 470, 536, 656, 692
 Шлотэрэр 615
 Шміт 566
 Шміт, Пётар 784
 Шміт, Яўгенія 784
 Шмыгалёў, Яўген 683
 Шода, Марына 850
 Шолкаў 96
 Шпак, Фёдар 378, 379
 Шпакоўскі, Лявон гл. Случанін, Лявон
 Штаўфэнбэрг, Кляўс фон 631
 Штраўс, Ё. 238, 366
 Штраўх, Эдуард 334, 380, 606, 617, 628, 629
 Штубэнраўх 572
 Штыр, П. 349, 355
 Штэгман 624
 Штэле (Stelle) 28
 Шукелайць, Антон 321, 325, 328, 332, 352, 425, 428
 Шульц, Вільгельм 620, 703
 Шурбак, Міхал 778, 787
 Шустар, І. 452—456
 Шустэр, Ю. 308
 Шутовіч, Альфонс 305, 384,
 Шутовіч, Віктар 89, 346, 351, 358, 359, 365, 371, 397(?), 398, 419, 459—462
 Шутовіч, Ян (Янка) 111, 686
 Шушкевіч, Браніслав 42, 64, 175
 Шушкевіч, Станіслаў 273
 Шчаглоў (Шчаглоў—Куліковіч), Мікола 337, 339, 341, 343, 346, 350, 351, 353, 357, 359, 364, 366, 371, 687
 Шчарбакоў, Серафім гл. Віньбіч, Юрка
 Шчасны, М. гл. Шыла, Мікола
 Шчогалеў, Д.Н. 88
 Шчорс, Мікалай (Мікола) 230, 240, 277, 374—377, 470, 473, 475, 535—538, 550, 551, 555, 577—580, 694, 703
 Шчэрбец гл. Фруг, Грацыян
 Шыкеданц, Арно 530, 531, 644
 Шыла, Мікола (Мікалай) 283, 288, 292, 306, 825
 Шылер 238
 Шыльдкрэт 25
 Шымана, Вальтэр 608, 609, 613, 614, 647
 Шыманюк—Парыш—Паплаўскі (Шыманюк), Герман 794, 795, 822—824
 Шыперка 624
 Шырма, Рыгор 284, 292, 306, 314, 315, 321, 322, 807

- Шырокаў, Пётар гл. Лебядка, Тодар
Шырокі, Станіслаў 457—461
Шырынскі, П. (Лъутynski, P.) 338, 351
Шышка, Антон 461
Шышкін 832
Шэйка 105
Шэйн, П.В. 48, 168
Шэйнін, Алег 818
Шэнкендорф, Макс фон 330, 548, 595, 599, 633
Эва гл. Дабрынская, Зоф'я
Эмко 855
Энгельгарт, Эўген фон 529, 530, 841
Энгельс, Ф. 287, 298, 315
Эпімах—Шыпіла, Браніслаў 31, 110, 111, 116, 118—120, 122—124, 168, 181, 184, 185, 187, 188, 196, 219, 256, 258, 259, 320, 394, 457, 458, 460, 461, 685, 854
Эрбіны, Мішэль д' 432
Эрдман, Я. 513
Эрэн, Гергад 566, 637
Эрэнляйтнэр, Людвіг 566, 624, 627
Эссэн, В. 619
- Ю.Т. гл. Туронак, Юры
Юдзянкоў, А.Х. 544
Юзвюк, Уладзімір 770
Юззускі (Jużewski), Генрык Ян 467, 502
Юлін 107
Юрэвіч, Г. 308
Юрэвіч, Л. 619
Юхнавец 102
Юхневіч, М. 513
- Я.Б. гл. Семашкевіч, Ян
Яблонскі, Г. 763
Явар, В. 341
Явец, Ян 785
Яворская, Ларыса 788, 789
Яворскі, Васіль 15
Яворскі, К.А. 792
Ягайла 142, 401, 406, 441, 848
Ягелоны 503
Ягораў 25
Ядвігін Ш. (Jadvihin, І.) 27, 31, 106, 124, 125, 192, 294, 297, 299, 304, 305, 308, 309, 312, 318, 346
Яз, Ян 785
Якабсон 14
Якавюк, С. 823
Яканюк, Аляксандар 786
Якубецкі, Андрэй 97
Якубовіч, Іван (Ян) 762, 784
- Якуць, З. 89
Ялбжыкоўскі, Рамуальд 222, 262, 399, 404, 419, 422, 424—427, 429, 433, 462, 576
Яленскі, П. 125, 192
Яленскія 24
Ян з—над Буга гл. Урбан, Ян
Ян Павал II 389
Янаеў, Генадзь 271
Янкоўскі, Чэслаў 126, 182, 194, 267
Янкоўскі, Ян Станіслаў 244, 467, 477
Янкус, Марцін 23, 27, 28
Яновіч, Сакрат 752, 770, 792, 833—835
Янук, Д—іч гл. Дарашкевіч, Іван
Янук, Д. гл. Дарашкевіч, Іван
Янулайціс, А. 122, 188
Янушкевіч, Язэп 325, 452
Янчук, Мікалай 446
Янціке 566
Янюк, Цімох 784
Яня (служанка) 106
Ярмалковіч, Віктар 396
Ярушэвіч, Катаажына (Кацярына) 778, 786
Ярэміч, Аляксандар 124, 196
Ярэміч, Фабіян 101—103, 106, 284, 286, 298, 306, 317, 383, 384, 397, 855
Ясінскі, Якуб 104
Ясюк, Вера 788
Яцкевіч, Мадэст 622
Яцина, А. 284, 311
Ячиноўская, Катаажына 20, 50, 169
Ячиноўская, Стэфанія 173
Ячиноўскі, Цэзары 173
Ячиноўскі, Ян 173
- Зелений З. 701
- Семенов, Саша 393
Янук, Д/орошкевіч/ гл. Дарашкевіч, Іван
- Barovii, J. 320
- J. гл. Янкоўскі, Чэслаў
J. В. гл. Семашкевіч, Ян
Januszek, Franciszek 770
- Karalenka, M. 319
Keturakis 318
Knickerbocken, H.R. 357
Krycski, Edward 770

Lovell, Jerzy 770

М.А. гл. Абрамтовіч, Фабіян
MaciNęg, Wiodzimierz, 770

Niemirovič–Danienko, V. 313

Rawicz, Jerzy 771
Rutkochski, F. 320

Saksahanskaja, K. 321
Saiačjova, P. 312
Sosnowski, ks. 734, 735

Vaiakos 320
Vasiiienka, S. 321

Wasiak, Kazimierz 771
Wicek (Віцек) гл. Руткевіч, Ян

Падрыхтавалі Соф'я Багам'я
і Раман Маладзяшын